

GRAFIKAI SZEMLE

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY EGÉSZ ÉVRE 6 KORONA, BEKÖTÉSI TÁBLÁVAL EGYÜTT 7 KORONA 40 FILLÉR

XXII. ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1912 JULIUS HÓ

HETEDIK SZÁM

A Szakkör és a Szakegyesület fuziója.

A kongresszusok közeledtével mind jobban aktuálissá válik a Szakkör és a Szakegyesület egyesítésének kérdése. Mindezeidig csak a Typographia hasábjain esett szó erről a magyar nyomdászszervezetre és a Szakkörre nézve egyaránt fontos kérdésről. Most azonban legfőbb ideje, hogy lapunk hasábjain is foglalkozzunk vele, mint olyan indítványról, melynek megvalósításától a magyar nyomdászati szakoktatás rendezését, a szakegyesület erkölcsi tartalmának és becsének emelését s ezekkel kapcsolatban a szervezetnek még erősebbé tételét várjuk.

Jólesőleg állapíthatjuk meg, hogy a fuzió kérdéséről eddig csak jó véleményt hallottunk. Az e kérdésről cikkező szaktársak üdvösek és megvalósítandónak találják, csupán egy olyan cikk látott napvilágot a Typographiában, melynek írója a fuzió lehetőségét a szakköri tagok számának nagymérvű szaporodásához köti s a Szakkört szervezeti szubvencióval óhajtja talpra állítani.

E vélemény, úgy látszik, egyszersmind a szervezet vezetőségének e kérdésben elfoglalt álláspontját is fedi, amit részünkről nagyon fájlalunk, azért, mert tudjuk, hogy a szervezet vezetői is tisztában vannak a szakmai oktatás fontosságával, másként nem nyujthattak volna segédkezet a Szakkör vezetőségének, hogy széleskörű agitáció révén tagjaink száma emelkedjen s ezáltal lehetővé váljék a Szakkör működésének fejlesztése és akadálytalan folytatása. Ezt bizonyítja maga a fentemlített indítvány is, mely szerint a Szakkör ténykedésének eredményét szervezeti szubvencióval akarják biztosítani.

Természetes, hogy ezen indítvány nem elégíthet ki bennünket, mert abban a percben, amikor a szervezet a szakmai oktatás nagy értékét elismeri és annak fejlesztését anyagi áldozat árán tartja szükségesnek támogatni, akkor önként előáll annak szüksége is, hogy mérlegeijük, vajjon szervezeti szubvencionálás esetén a Szakkörnek módjában lesz-e működését fejleszteni oly mértékben, hogy a szervezetnek az eddiginél is nagyobb hasznára lehessen. Bátran állíthatjuk, hogy a Szakkör jelenlegi működését pár ezer koronányi segélyvel nem igen lehet olyan mértékben fejleszteni, mint amilyent a szakmai képzés ma már jogosan megkövetel.

Amidőn tehát arról van szó, hogy a szakmai oktatást oly mértékben kell fejleszteni, hogy azzal a szabadszervezet hatalmát növeljük, akkor olyan megoldási módot válasszunk, amely célhoz is vezet. *Ez esetben ez nem lehet más, mint a Szakkör és a Szakegyesület egyesítése.*

Hogy a fuzió létrejötte esetén milyen nagyszabású szakoktatási működést lehetne a szabadszervezet erősítésének szolgálatába állítani, arra bő felvilágosítást nyújt a Typographia ez évi 27. számában megjelent programtervezet, melynek megvalósításán kell, hogy minden szakmáját és szervezetét szerető szaktárs hathatósan közreműködjen, annál inkább, mivel a *terv valóra válása esetén nemcsak a szakmai továbbképzés kérdése is megoldást nyerne, de a szakegyesület erkölcsi értékét és hatalmát is nagyban növelnők.*

Hogy a fuzió mit és mennyit jelentene a vidéki szaktársaknak: azt elképzelni alig lehetséges. A vidékre, ahol a Szakkör nagyobb tért

SZAKKÖRI HIREK.

Vidéki helyi csoportjaink vezetőségeinek figyelmébe! Több konkrét esetből kifolyólag a választmány elvben kimondta, hogy a vidéki helyi csoportokban befizetett illetékekből száralékos hányadot nem bocsáthat a helyi pénztárak rendelkezésére, miután az ellenkezik az alapszabályok rendelkezéseivel. Nem zárkózik el azonban a választmány attól, hogy a helyi csoportok szakoktatási működését (tanfolyam, szakelőadás, kiállítás rendezése, pályázatok kiírása, szakkönyvek, folyóiratok beszerzése, a Kör anyagi erejéhez és az illető helyi csoport taglétszámához mérten anyagilag is támogassa. Ehez azonban szükséges, hogy mindennemű ilyen terv (költségelőiránnyal) előzőleg — jóváhagyás végett — a választmányhoz felterjesztessék. Reméljük, hogy a választmány eme döntése a vidéki helyi csoportok vezetőségeit célirányos és hasznos munkálkodásra fogja serkenteni.

Körünk őszi szaktanfolyamainak előkészítő munkálatai serényen folynak. Az eddigi tervezet szerint az előadásokat a hétköznapi estéiről vasárnapok délelőtti óráira helyezzük; erre az indította Körünk vezetőségét, hogy az esti előadások nagyon kifárasztják a hallgatókat, másrészt pedig sokakat elriasztanak a tanfolyam látogatásától, de azért is kívánatos a vasárnapi tanítás bevezetése, hogy a gyakorlati előadások, vázlatkészítési tanfolyamok nagyobb eredménnyel járjanak, mert az esti egy és fél (ez a maximum) órai vázlatkészítés nem elegendő egyegy tárgy tökéletes tanításához és tanulásához. A vasárnapi, tisztán gyakorlati tanításnak szánt előadások mellett azonban esténként is lesznek elméleti előadások, melyek csakis általános érdekűek lesznek. Ilyen elméleti előadás egy, esetleg kettő lesz hetenként. Különös fontossággal bír ama elhatározás is, hogy az eddigi ciklusos rendszerrel szakítva, a vázlatkészítési előadásokat folytatólagosan tartjuk meg s egy-egy tárgynak oktatását nem kötjük záros határidőhöz, úgy hogy az egyik tárgyról a másikra való áttérés csak akkor történik meg, amikor az egyikben már ki-

elégítő jártasságra tettek szert a hallgatók. Tervbe van véve ezenkívül a haladók szaktanfolyama is, amelyen a mesterszedésben már gyakorlottabb hallgatók nyernének további kiképzést.

PÁLYÁZATI HIREK.

Lapunk irodalmi pályázata — sajnos — nem járt oly eredményre, amilyent reméltünk. A kitűzött határidőig összesen hat szakcikket küldtek be, ami bizony kevés, ha tekintetbe vesszük, hogy a pályáznai óhajtoknak a legnagyobb szabadságot adtuk a cikkek tárgyát illetőleg. A szakirodalom iránt megnyilvánuló ilyen csekély mértékű érdeklődésnek csak az lehet az oka, hogy szaktársaink között nagyon kevés a szakíró; noha sokan vannak, akik gazdag tapasztalatokkal rendelkeznek s ezeket szívesen közzétennék is, de nem érznek magukban annyi tehetséget, hogy azok megírására vállalkoznának. Ez pedig nem helyes felfogás, mert a szaklapok szerkesztő-ségei szívesen veszik a pengyolán feldolgozott cikkeket is, hogy azok átvitásával jó szakcikkeket nyerjenek. Pályázatunknak is az volt a célja, hogy a szakirodalommal nem foglalkozó szaktársakat cikkírásra serkentse s ezért tartottuk fenn magunknak azt a jogot, hogy a díjat nem nyert cikkeket is közreadjuk és soronként díjazzuk; így tehát a pályázók fáradozása nem veszett volna kárba. Reméljük azonban, hogy legközelebbi hasonló irodalmi pályázatunk nagyobb érdeklődést fog kelteni s ilyen uton is sikerülni fog a szaktársak — különösen a mesterszedők és gépmesterek — köréből erős és megbízható szakírógárdát nevelni. — A beküldött pályamunkákat az irodalmi bizottság már el is bírálta s az eredmény a következő: *szedéstechnikai tárgyú cikkek* díjazására kitűzött első, husz koronás díjat *A gyászjelentésekről* című cikknek ítélték oda. A második díj nem adatik ki, mert a többi szedéstechnikai tárgyú cikkek közül a legjobbnak véleményezett *Számlaformulárák előállításáról* szóló munka a Kereskedelmi Nyomtatványok című szakkönyv azonos tárgyú cikkének bővített átdolgozása; az *Étrendi lapok* és *A részvény* című cikkekben pedig az ilyen nyomtatványok modern előállításánál gumölcsözethető jó s célszerű tanácsok, szedéstechnikai irányelvek nincsenek ismertelve, tehát a lényeg hiányzik belőlük. A számláról szóló cikk lényegtelen javítások után, az utóbb említett két cikk alapos átdolgozás után közölhető. — *A nyomtatástechnikai tárgyú cikkek* díjazására kitűzött első díjat *A szedésműhely helyes mosásáról* szóló cikknek, a második díjat pedig a *Hengerekről* című cikknek ítélték meg. A részletes bírálatot a jövő számban közöljük, amikorra a fenti bizottsági javaslat választmányi jóváhagyást is nyer.

hódítani a legelkésebb agitáció és óriási áldozatok árán sem képes, *valóságos áldás volna, ha lehetővé válna a szakmai oktatást rendszeresíteni, amihez nem kell egyéb, minthogy anyagilag erős testület vegye kezébe az ügyet.* Nem kételkedünk abban, hogy a vidéki szaktársak tulnyomó része a csekély anyagi áldozat dacára is a terv mellé áll.

Legalább erre engednek következtetni azok az értesítések, melyek a tervezett fúzió támogatásáról biztosítanak bennünket. *Sőt egyes szakegyesületi helyi csoportokban is megindult a mozgalom a fúzió támogatását illetően s van már olyan helyi csoport is (a kassai), mely a fúzió létrejöttét kívánja és az ily irányú intévdny támogatását nagy lelkesedéssel kötelességévé is tette kongresszusi kiküldötteinek.*

E példát kellene követni a többi helyi csoport tagjainak is a *saját jól felfogott érdekükben*, mert ők is tudják, hogy a vidéken elenyészően kevés ama szaktársaknak a száma, akik a minimumnál 2—4 koronával magasabb díjazásban részesülnek. Ennek oka pedig elsősorban is az, hogy a vidéki szaktársak szaktudása — elismerjük: nagyrészen a helytelen és lelketlen tanoncoktatás folytán — alig emelkedik a minimális értéken felül.

Ezt a tarthatatlan állapotot kell és lehet megszüntetni a Szakkörnek a Szakegyesületbe való beolvastása esetére tervezett nagyszabású működési program megvalósításával, aminek végrehajtásával — mint már fentebb is említettük — az utóbbi egyesületnek erkölcsi értékét és tartalmát is növelhetjük. *Ez utóbbi körülmény egymagában is eléggé súlyos érv, hogy az illetékes körök meggyőződésének mérlegét a fúzió javára billentse s leszorítsa ama nézetet, hogy a fúzió csak akkor határozható el, ha a magyar nyomdászságnak az eddiginél nagyobb hányada csoportosul a Szakkör zászlaja köré.*

Ezt akarjuk elsősorban elérni s ehhez kérjük a helyi csoportok és a szaktársak lelkes támogatását, mely abban nyilvánuljon meg, hogy a fúzió érdekében megindítandó mozgalomban *segítőtársainkká szegődnek.* Reméljük, hogy így lesz!

A kefeütések rontják a betűt.

Azok a matricálási eljárások, amelyek ezidő szerint egyes nyomdákban használatosak, felvetették itt-ott a kérdést, vajjon a kefecsapások többé-kevésbé károsabban rontják-e a betűt, mint esetleg másfajta matricálási módok. Erre a kérdésre nem lehet minden további nélkül igennel vagy nemmel felelni, mert mindenekelőtt ismernünk kell azokat a körülményeket, amelyek között a matricálást tulajdonképpen végzik. Ha ugyanis a tömöntő meglehetősen hajlékony, puha nyersanyaggal dolgozhat, úgy az egyébként természetes kopáson kívül a kefeütések káros befolyása a betűre csak kisebb fokú. Egyébiránt a matricák szakszerű előállítása, nevezetesen a matricáivaknak megfelelő, helyes módon történt nedvezése esetén ez nem is lehet másképp, mert a nedves anyalemezeknek oly lágyaknak és könnyen idomulhatóknak kell lenniök, hogy az egyenletes kefecsapások alatt hamar benyomódjanak a betűfejekbe, ellenkező esetben sokkal hamarabb kellene a matricáknak beszakadniok, semmint a betűt a ráért ütések megronthatnák. — Másképpen állana a dolog, hogyha tényleg merev, vagyis kellő nedvességgel nem bíró, száraz anyalemezeket akarnánk a szedésre venni, mert ebben az esetben a tömöntőnek aránylag sokáig és erőteljesen kellene a kefével a formára ütni, hogy a megfelelő betűméllységet elérje a matricán. Ez már okvetlen káros befolyással van a betűre, mint ahogy a ma nagyon használt szárazmatricák kalandrirozása is a betűkben a lehengerelésnél alapos kárt okoz. Eppen ezért még a szárazstereotipálásnál is leginkább pincenedves szárazmatricát használjunk. A kefével vert matrica csak akkor állítatott elő megfelelően és nyújt biztosítékot a megkívánt betűkimélésre, ha annyira simulekony és puha, hogy a tömöntő körülbelül 3 perc alatt egy közepes lapformát leverhet, de ha ennél hosszabb ideig kell ütnie, úgy vagy a felhasznált matrica-papiranyag alkalmatlan vagy pedig az anyalemez egyáltalán rosszul készült. Mindkét esetben természetesen ki van téve a betű a természetellenes kopásnak.

S-n.

Rossz kéziratok.

Rendszerint azokat a kéziratokat, amelyeket a szedő először lát és amelyeknek szövegét még nem ismeri, kevésbé folyékonyan olvassa és szedésükkel lassabban halad. Ezeket a kéziratokat *rossz kéziratoknak* nevezi. Ebből a megokolásból kifolyólag általában véve azokat a kéziratokat, amelyeket a nyomtatott betűnél valamivel *lassabban olvas* vagy amelyeknek olvasása a szabad gondolatmenet sebességénél valamivel lassabban történik: *rossz kéziratoknak* mondja.

Ezt a téves hipotézist az általános köznapi gyakorlat állította fel. Az a kézirat, amely első pillanatra kissé nehézkesen olvasható, még nem mondható *rossz kéziratnak*, mert mihelyt a szedő a szövegrészből kihámozta a tartalom alapgondolatát, az olvasással sokkal könnyebben halad és így a szedés munkája is zavartalanabb ütemben megy előre.

A *rossz kéziratok* fogalm meghatározásánál individuális szempontok jönnek figyelembe: *ki mit tart rossz írásnak?* Amit az egyik szedő csak vontatva vagy esetleg rosszul olvas, azt a másik fennakadás nélkül, folyékonyan olvassa. Így tehát a *rossz kéziratoknak* olvashatóságuk lehetősége szerint való megállapítása meglehetősen viszonylagos dolog, különösen abban az esetben, ha például a szedő a faktor útján a *rossz kéziratnak* újbóli letisztázását kívánná, mert a faktor bizonyára olvashatónak mondaná azt, amit a szedő olvashatatlannak tart és így a szedés minőségének elbírálásánál dilemmatikus helyzet állana elő. Éppen azért a *rossz kéziratokat* legcélszerűbb *két csoportba* osztani: az 1. csoportba tartoznak azok a *rossz kéziratok*, amelyeknek szövege tulnyomó részben a helyesírás szabályai szempontjából esnek kifogás alá, vagyis a *helyesírási hibákkal írott kéziratok*; a 2. csoportba tartoznak azok a *rossz kéziratok*, amelyeknek szövege a) tulságosan sok *idegen szó* használatamiatt nehézkesé, terjengőssé vagy értelmetlenné válik, b) szertelen *törlés, pótlás, vakarás, javítás* és *bejegyzés* miatt zavarossá válik és c) elvont tartalmánál fogva az általános emberi műveltség dacára sem érthető meg a folyékony olvasásnál.

Tudvalevő dolog, hogy irodalmi munkáknál és műveknél a *rossz kéziratok* a szedés minőségét és esztétikáját károsan befolyásolják, mert az aránylag sok hibával készült szedésen végzendő javítások és tördelések a szavak közötti egyenlő beosztást és a szabályos sorvégi elválasztást megváltoztatják és így a szedés tipográfiai helyeségét sokban megrontják. S minthogy a fentebbi két csoportba osztott *rossz kéziratok* az általános köznapi gyakorlatban kiválóan szerepelnek, legjobban, ha a velük szemben esetről-esetre követendő eljárást közelebbről vizsgáljuk.

Rossz kéziratokat a nyomda legtöbb esetben a közéletnek vagy attól a néposztályától kap, amely az általános emberi műveltségnek csak kezdetleges fokán áll, vagy attól a részétől, amely a tudományos fakultások vagy művészi hivatások köréből kerül ki; jelesen: a közéleti népességnek szellemi szélsőségeit képviselő néposztályoktól. (A középosztály népeisége általában véve rendes és olvasható, hibáktól mentes kéziratokat ad le a nyomdába. Ezt ugyan nem kell szó szerint vett és kivétel nélkül való általános szabálynak tekinteni, hanem mint a gyakorlatból szerzett tapasztalatnak legtöbbször beigazolódott esete, formális tételként felállítható.) Ez a viszonylat abban leli magyarázatát, hogy a műveltségnek *alacsony fokán* álló népeisége még nem tanult meg oly jól írni, hogy gondolatát a nyomtatott közlésnél világosan és szabatosan kifejezhesse, a műveltségnek *magasabb fokán* álló néposztály képviselői pedig irodalmi vagy tudományos irányzatú szellemi alkotásaiknál rendszerint a mai ideges életfelfogás bélyegét nyomják rá a kézírataikra, mert nem tudnak oly gyorsan írni, amely gyorsan a közlendő gondolat agyukban megszületik — s ezáltal az egymást kergető gondolatok leírásánál folytonos javításokat és változtatásokat végeznek, addig, míg a kézirat teljesen összekuszált betűhalmazt képez és a közölni szándékolt gondolat világos értelmét jórészt elvesztette.

A *rossz kéziratoknak* kategórikus megkülönböztetésénél természetesen figyelembe kell venni a napi sajtóhoz tartozó szellemi erők

Pályázat meghívóra és reklám-bélyegre. A Nők választójogi világ-szövetsége VII-ik kongresszusának művészi bizottsága pályázatot hirdet a nemzetközi kongresszus magyaros jellegű meghívójára valamint a kongresszus reklám-bélyegére. Előbbinek határideje augusztus 15, utóbbié augusztus 1. A pályaművek jutalma 100—100 korona. Bővebbet V., Mária Valéria-utca 12.

Pályázat hirdetésoldala. A Milanóban megjelenő „Il Risorgimento Grafico” című nyomdászati szaklap nemzetközi pályázatot hirdet egy hirdetésoldalra, melytől csakis betűöntődei anyagból szedhető, — az alkalmazott betűfaj szállítójának megnevezésével — vagy reprodukálásra alkalmas vázlat készítenőd. Papír nagysága 24×32 cm., a szedés legfeljebb 17×25 cm. nagy lehet. A szöveg ez: „Fratelli Fornaroli & C. — Milano, Via Tadino, 51, Telefono 65—89 — Officina moderna per riproduzioni fotomeccaniche in nero ed a colori — Riproduzioni per il commercio”. Pályázati határidő augusztus 31. Díjak: I. díj 50 frank, II. díj 25 frank. Cím: Il Risorgimento Grafico, Milano, Via Tadino 15, ahol bővebb felvilágosítással szolgálunk. Örvendetes volna, ha mesterszedőink közül többen pályáznának.

BEKÜLDÖTTEK.

Az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola értesítője 1911—1912. évről. A csinosan, nemcsak egyszerűséggel előállított munka — melyet számtalan egy- és többszínű melléklet díszít — az iskola grafikai osztályában készült. A tipográfiai uton előállított munka teljesen kielégíti ízlésünket és megfelel mindenképpen felfogásunknak, éppen ezért nem találjuk összhangban lévőnek azzal, amit az iskola betűvetés tekintetében tanít. A mellékletek között ugyanis van egy tábla a grafikai szakosztályban készült címlap-tervezetekből, melyek közül egyiknek ez a címsora:

A faj Baromfi

Ennek helytelenségét nyomdászembernek nem kell magyarázni. Több ügyes linoleum-metszet, plakátterv stb. található még a füzetben. s.

A berni Verein zur Förderung der Gutenbergstube 1911. évi jelentése. Az egyesület, melynek célja a Gutenberg-kultusz ápolása s ezzel kapcsolatban a könyvnyomtatás bölcsőkorabeli és egyéb ilyenmű régiségek gyűjtése, 36 oldalas 8° rétű, tipográfiai szempontból minden tekintetben figyelemre méltó jelentésben számol be múlt évi tevékenységéről s a gyűjtemény gyarapodásáról. Ahelyett, hogy e fűzet technikai kiállítását leírnék, mellékleteink között reprodukáltuk a címlapot és egy szövegdalt antikva jellegű írásból, melynek egy-

szerű és tetszetős a kivitele. Az egyesület egyébként megérdemelné a magyar részről való támogatást is, annál inkább, mert 2 frankkal már tagja lehet bárki az intézménynek. A muzeum részére szánt adományok vagy tagsági jelentkezések az elnökhöz intézendők: W. Buchler, Buchdrucker, Bern, Marienstrasse 8. g.

A nyitrai helyi csoport nyári mulatságának meghívója (szedte Lencse Antal) ügyes megoldású, jól színezett és kivitelben is teljesen sikerült, mely bármely nyomdának díszére szolgál. A meghívó az egyszerű romana betűfaj verzálisaiból van szedve, melyet barna színben nyomtak, díszül egy világoskék textszélességű léniakeret szolgál, ugyanazzal a színnel van nyomva a szöveg közötti nonpareille-vonal, melylyel a tér négy részre van osztva, ezt kiegészíti egy narancssárga színben nyomott, két pamacsot tartó griffmadár. Ugyanakkor a megoldása a 3. oldalon lévő műsornak (miért „programm“?), azzal az eltéréssel, hogy ez kurrensből van szedve. g.

A Szakkör kolozsvári helyi csoportjának János-ünnepélyi meghívója kevésbé sikerült, bár modernebb betűből szedetett. Ugyan ettől sem tagadható meg, hogy ujszerű és jól van megválasztva a papír s az arra nyomtatott két szín. Hiba az, hogy a fősor nem kapcsolódik az iniciáléval. Az iniciálé kísérő vonalát különben is hosszabbra kellett volna venni, hogy az a szövegben tul essék. Az MKRSz betűkből alkalmazott szalag, mely a díszül alkalmazott rajzot volna hivatva a szöveghez kapcsolni, teljesen felesleges. n.

A PAPIRSZAKMÁBÓL.

Zárászámadás. A *Váguölgyi papírgyár* rt. 1911. évi zárászámadása 600,000 K alapítke mellett az 1910. évi 36,618 K veszteséggel szemben az 1911. évben 71,682 K veszteséget mutat ki. Minthogy a gyári vagyonerőtekekből eddig még semmit sem irtak le, a legutóbbi közgyűlés elhatározta, hogy az alapítókét lebélyegzés által felére szálítják le és új részvények kibocsátása által újból felemelik 600,000 K-ra. Az ekként befolyt összeget a veszteség eltüntetésére fordítják.

Tűz egy papírgyárban. Mult hó 28-án a Leykam-Josefsthal papíripar rt. spítali gyárának falemez osztályán a gépházban tűz ütött ki, melyet — bár azonnal észrevettek — lokalizálni már nem tudtak, mert mindenütt bő lápot talált s hihetetlen gyorsasággal terjedt tovább a csak a gyári tűzoltóság kitaró munkájának köszönhető, hogy a telep főosztályát sikerült a megsemmisüléstől megmenteni. A gépház épülete és az abban elhelyezett összes gépek a tűz és hőség következtében megsemmisültek. A kár biztosítás révén megterül.

különleges helyzetét, amely sok tekintetben befolyásolja az illetőket kézírataiknak megalkotásánál s éppen ezért a napi lapok szedésének technikája — a szedőgépekre való tekintetből is — más elbírálás alá kerül, mint az egyébként kézi szedéssel előállított nyomdai termékek szedéstechnikája.

Ha azokat a rossz kéziratokat tekintjük legelőbb, amelyek a *helyesírás* szempontjából hibásak, úgy könnyen megállapíthatjuk, hogy legtöbbszörre a kereskedelmi nyomtatványok körébe tartozó munkáknál vannak rossz kéziratok, mint például: árjegyzékeknél, prospektusoknál és hasonlónál. Ezeknél a nyomdatermékeknél a rossz kéziratok jobbra a világos érteleme rovására vannak, mert az amugy is magyarul és bombasztikus nyelvezet, ami a magyar kereskedelmi nyomtatványokat különösen jellemzi, a rossz írás miatt a szedésnél sokszor teljesen zagyvalékossá teszi a szövegrészt. A magyar kereskedők és iparosok, kevés kivétellel, a sajtó alá kerülő munkáiknak kéziratait rendszerint hevenyész és pongyola irással adják le, mert egyrészt a szakszerűen összeállított kéziratok szerkesztéséhez való készség hiján állanak, másrészt pedig az ilyfajta nyomtatványok sürgősségi természete miatt nem érnek rá a gondos és hibátlan kéziratok megírására. Innen van az, hogy kézírataikban tulsok, felesleges *rövidítést* használnak és jelekkel vagy vonásokkal pótolják a szókat. Ezek a kereskedők és iparosok legtöbb esetben a nyomdára bízzák munkáiknak figyelmes kijavítását, mert a több hozzáértéssel bíró nyomdász beavatkozásának szükségességét maguk is belátják. A szedő pedig, mikor maga elé veszi az ilyen rossz kéziratot, rögtön észreveszi, hogy rendelője alig-alig vetett ügyet a helyes magyarságra, megbotránkoztató felszínességgel és könnyelműséggel bánt a nyelvvel, teljesen figyelmen kívül hagyta az írásjelek elhelyezésének fontosságát és általában a szólásmódokban és mondatok szerkesztésében gazdagon burjánzik a legcsunyább germánizmus.

Az ilyen rossz kéziratok természetesen bosszuságot okoznak a szedésnél és az olvasásnál egyaránt. A szedő legtöbbszörre a korrektorra hártja a gordiusi csomó megoldását, ez utóbbi azonban jól tudja, hogy itt nem szoritkozhatik kizárólag az ugynevezett „rövid vagy hosszú ortográfia“ következetességére és a speciális „fisszhibák“ kijavítására, neki bele kell látnia az előtte fekvő nyomtatvány szövegének értelmi és tartalmi világába, meg kell találnia a sajtóhibák tömegében rejtőzködő értelmi hibákat és ki kell javítania mindazokat a nyelvbeli botlásokat, amelyek a nyomtatvány világos és szabatos értelmezését károsan befolyásolják. Csakhogy ez a kész szedésnél felesleges idő- és munkapazarlás. Ha már a nyomda nem állotta a rendelőtől a rossz kéziratot átvenni, úgy a szedő se röstelje azt kellően kibogozni. A szedés technikájának helyes kivitele szempontjából kellene ezt neki megtenni. Ha a szedő munkájának kidolgozását fontosnak tartja, akkor meg is teszi — feltéve, hogy tudja . . . Már pedig a jó magyar szedőnek az anyanyelvén írott *legrosszabb* kéziratot is kell tudni olvasnia, sőt azt ki is javítania. És ez nem is olyan rettenetesen nehéz munka. Csekélyke akarat, kevés munkaszeretet és hozzávaló nyelvérzék: ezzel a hármas becsvágygyal leküzdheti a szedő még a legrosszabb kézirat olvasásához kívánt követelményeket is. Különösen a *romlatlan nyelvérzék, a magyar nyelv törvényeinek ismerete* kalauzol sikeresen a rossz kéziratnál. Éppen azért minden magyar szedőnél fölébe helyezem a magyar nyelv *tökéletes* tudását az egy-két idegen nyelv *felületes* ismereténél. Bár teljes mértékben osztom azt a nézetet, hogy a szedőnek az anyanyelvén kívül legalább még egy más nyelvet is kellene tudnia — saját érdekében —, mégis sokkal fontosabbnak tartom azt, hogy a szedő inkább a magyar nyelvben legyen *tökéletes*, semhogy minden szónál más nyelven papoljon, a magyart pedig úgy törje, mint a csorba kasza a szecsát. A *rövidítéseket* és egyéb szertelen *jelzéseket* pedig ezeknél a kéziratoknál nem kell utánozni, mert az effélékre a nyomtatott szövegben csak a legritkább esetben van szükség. Nagy általánosságban legfeljebb azok a rövidítések követendők, amelyek már a közhasználatba teljesen átmentek.

A 2. csoportba osztott rossz kéziratok leginkább az irodalmi művekre és tudományos irányzatú munkákra vonatkoznak. Ezeknél a nyomdatermeknél *elsősorban* a feleslegesen és tulságos nagy számban használt idegenszók miatt rossz a kézirat. A szedő természetesen nincsen abban a kozmopolita helyzetben, hogy minden egyes idegenszót ismerjen és minthogy igen sokszor az idegenszó is csak macskakörmökkel iratott, nehéz probléma előtt áll, hogy kéziratát folyékonyan szedhesse. De ha meg kell rónunk ezt a rossz szokást az írónál általánosságban, különösen is fel kell ellene szólalnunk oly kéziratoknál, melyek sokszor a köznép számára írónak, amelynek legnagyobb részéről nem lehet feltennünk az idegen nyelvek ismeretét. Pedig az efféle művek és dolgozatok szerzői nemcsak a latin és francia nyelvből vesznek át szokat, hanem sokszor még angolból, olaszból is. Ők azt hiszik, hogy nekik a modern nyelvek iránt is vannak kötelességeik. Holott a stilsztika általános szabálya azt mondja, hogy idegenszokat csak akkor kell használni, ha a dolog megnevezésére nincs közkeletű jó magyar kifejezésünk. Tehát szűkségből. Az ugynevezett „műnyelv” minden téren rájuk szorulhat. A kereskedelemben is vannak tárgyak, intézmények, műveletek, melyeket részint megfelelő szó hiánya miatt kell, részint rövidség, jellemzettség céljából észszerű a nemzetközi szóval jelölni. Ilyenek: *hausse, report, kartell, konjunktura, pari* stb., de aránylag valóban kevés a szükséges vagy megengedhető idegen szó ahhoz a nagy tömeghez képest, amelyet a gondatlanság, a rossz szokás, hiuság s a németnek majmolása belevisz a magyar nyelvbe. Mert hogy német révén jut hozzánk ez a tarkaság, azt legjobban a német közlemények olvasásánál tűnik ki. Hogy írónk az idegenszokat iparkodnak a magyar fülnek tetszetővé tenni, az természetes. A latin-francia-német *-ieren* végzetű igék szerintük egyszerre magyarokká lesznek, mihelyest *-ál, -él* végtaggal látják el őket: *konferál, likvidál, prosperál, konzumál, konfrontál, kreditál, debitál, zsenál, reuzál, plombál* stb. Ilyen okoskodással nem csodálnók, ha a bakanyelven még ezeket is így írják: *uzoval, pucoval*.

Ezeknél a kéziratoknál legfeljebb csak úgy boldogul a szedő, ha maga mellé vesz egy megbízható idegenszótárt, hogy a szükséges percben segítségül vehesse.

A 2. csoportban továbbá a szertelen *törlés, pótlás, vakarás, javítás, rövidítés* és *bejegyzés* miatt zavarossá tett kéziratok okoznak nehézséget a szedőnek. Ezeknél szenved legtöbbet a szedés technikája a rossz írás miatt. A szedő nincs tisztában a kuszáltan irt kézirat vonalaival és írka-firkáival, megunja a hosszas tanulmányozást és szedi a szöveget „hasból”. A korrekturánál azután a sok változtatás miatt a sorokat megbolygatják, úgy-ahogy áttördelik és erőszakosan összevonják vagy kihajítják. Ezáltal természetesen a szedés esztétikája teljesen viaszszorul. Pedig ezen a bajon úgy segíthet a szedő, ha a zavaros részeket a korrektorral egyetemben megvilágosítja, esetleg egy papírra újra leírja és csak azután szedi ki teljesen. Csupán ilyen módon óvhatja meg a szedés helyességét a rossz kéziratnál.

Végül pedig a 2. csoportban az *elvont tartalmuknál* fogva értelmetlen vagy nehezen megérthető művek kéziratai esnek elbírálás alá. Ezeknél hiába appellálunk az általános emberi műveltségre, mert elvégre is egy szedőtől nem kívánhatjuk meg például: egy logikai tanulmányunk képletes magyarázatát értelemszerűen befogadni. Igaz, hogy mennél tágasabb ismeretnek birtokában van a szedő, annál könnyebben tud a rossz kézirattal megmérközni, de elvont (abstract) dolgozatokat mégsem érthet meg. Ezeknél a munkáknál legcélszerűbb a kéziratot *szóról szóra betüzni*. Lélekölő munka, de helyesség szempontjából a legbiztosabb. Minden egyes szót külön-külön jól megnézni és addig tanulmányozni, amíg a kéziratot betüröl-betüre teljesen követtük. Ügyelni az írásjelekre!

Ezek volnának nagyjában azok az eljárások, amelyeket a szedőnek a köznapi munkákban a *rossz kéziratok* szedésénél követniök kell, hogy munkájuk a nehéz olvasás dacára ne sokat veszítsen technikai helyességéből.

Schwartz Ármin.

Felbert Gyula, a thersienthali papirgyár raktára és magyarországi képviselője, raktáron tart rendkívül nagyválasztékú nyomó, közepanyag, famentes és amerikai illusztrációs műnyomópapírokat, ugyazintén legfinomabb színes borítékpapírokat, duplexet és kartonokat.

FELJEGYZÉSEK

Grafikai kiállítás. Lapunk mult számában már jeleztük, hogy az Iparművészeti Társulat a főnökegyesület, lapunk és a Magyar Nyomdászat szerkesztőségének bevonásával ez év végén (november esetleg decemberben) nagyszabású grafikai kiállítást szándékozik rendezni. A kiállítás legfőbb célja, hogy azon bemutatassék, miként lehet a mindennapi irodai és kereskedelmi nyomtatványokon, reklám cikkeken, csomagolásokon és mindenféle, az üzleti életben használatos grafikai termékeken művészi elemeket érvényre juttatni. A mult hó végén megtartott előkészítőbizottsági ülésen nagyjából elfogadták a tervezetet s elhatározták, hogy a magyar nyomtatványok mellett németországi sajtótermékeket is kiállítanak s ezeknek megszerzését részben a főnökegyesület, részben az Iparművészeti Társulat vállalta magára. Ugyancsak a főnökegyesület fog felhívást intézni a nyomdákhoz a kiállításon való részvétel ügyében. Tervbe véletelt, hogy a kiállítás retrospektív osztálylál is bővítetik, melynek anyagát a hazai muzeumok és magánosok gyűjteményei képeznek; üdvös volna tehát, ha azok a szaklarsak, akik ilyen gyűjteményekkel rendelkeznek, ezt lapunk szerkesztőségének bejelenték, oly célból, hogy a gyűjtemény kiállítását idejében biztosíthassuk. Különösen érdekes lesz a kiállításnak az a része, amely a mai korhoz nem méltó kivitelű nyomtatványok mellett azoknak modern és nívós tervezeteit is bemutatja. A kiállítás sikerének biztosítása érdekében egyébként még más területek bevonása is elhatározatolt. A kiállítás rendezését magunk részéről is üdvösnék és szükségesnek tartjuk s annak sikerét tőlünk telhetőleg előmozdítani igyekszünk. A részletes tervet — mihelyt elkészül — közöljük a szaklarsakkal.

Németországi grafikusok Budapestén. A budapesti Grafikus Művezetők Egyesülete két évvel ezelőtt tanulmányuton járt Németországban s az ott élvezett vendégszeretetért meghívta a Berliner Faktoren-Verein és a Berliner Typographische Gesellschaft-ot. E meghívásnak tett eleget a nevezett két előkelő egyesület június hó 26-án, amikor is 49 tagjával, akik között H. Bauknecht, a birodalmi nyomda művezetője, G. Kónitzer, a Deutscher Buch-und Steindruckerkészítője, O. Sohr, a berlini faktoregyesület elnöke, O. Reinecke, a birodalmi nyomda főkorrektora stb. neveivel találkoztunk, Budapestre tanulmány-

utal rendezett. A vendéglátó Grafikus Művezetők Egyesülete a három napig itt időző vendégek részére élvezetes programot állított össze, amely a szakmabeli látóvalókon kívül magában foglalja Budapest nevezetességeinek és szépségeinek megtekintését. 27-ikétől 29-ikéig Budapest nevezetesebb helyeit, így a Gellérthegy, Svábhegyet, Margitszigetet, állalkertet stb. tekintették meg. Szakipari telepek közül az Athenaeum irodalmi és nyomdai rt. nyomdáját és a Wörner-féle gyorsajtógányát tekintették meg. Felkeresték még a Szépművészeti és Közgazdasági múzeumokat, majd az iparművészeti és technológiai iskolákat tanulmányozták szakszerű vezetés mellett; utóbbiban Gaul Károly igazgató érdekes előadást tartott a magyar iparoktatás fejlődéséről. Történelmi bevezetés után ismertette az iparoktatás mai helyzetét s a törekvést, mely a grafikai szakoktatást célozza. Iparoktatásról nálunk tulajdonképpen csak körülbelül 10 év óta beszélhetünk, most azonban rohamlépésekkel törekszünk a mulasztottakat pótolni. A bankettek közül legsikerültebb és emlékezetes a gellérthegy est s a svábhegyi ebéd volt, mely utóbbi után az Erzsébet kilátótoronyból gyönyörködtek a berliniek Budapest vidékében, A bucsu alkalmával a német vendégek nem győztek eléggé elragadtatásuknak kifejezést adni s meleg bucsuval és kedves emlékek benyomásával távoztak vendéglátóiktól. A kellemes emlékek felújítása végett a székesfőváros tanácsa a vendégeket a főváros albumával ajándékozta m.g. A budapesti nagyobb nyomdák tulajdonosai és igazgatói is élénk részt vettek a német nyomdászok budapesti ünnepein, amelyekhez az utolsó napon Karl Hermann, a bécsi faktoregyesület elnöke is lerándult. A svábhegyi ebéd alkalmával felmerült az eszme, hogy a legközelebbi találkozót az 1914-ben Lipcsében tartandó nemzetközi grafikai kiállítás alkalmával lehetne megtartani, amely eszme bizonyára meg fog valósulni.

Kitüntetés. Singer Zsigmondot, a „Pester Loyd” főszerkesztőjét a király a főrendiház élethossziglani tagjává nevezte ki. Singer nevét nemcsak mi nyomdászok ismerjük, hanem ismerik az egész országban, sőt a külföldön is. Közéletünk minden terén: politikai, gazdasági, kulturális és szociális téren szerzett négy évtized alatt érdemeket. Különösen a hírlapírók jóléti intézményeinek megteremtésében és azok felvirágztatásában fejtett ki érdemes tevékenységet.

Papir-, nyomdai tisztviselők és alkalmazottak egyesülete cím alatt a papir- és nyomdai alkalmazottak szervezeti alapon egyesültek. Az egyesület elnöke Reich Lipót, alelnökök: Freund Jenő, Breuer Árpád, litkár Rác Sándor. Az egyesület helyiségei augusztus 1-én nyílnak meg Erzsébet-körút 41. szám alatt,

A saroklevélfejek szedéséről.

A szakirodalomban eddig igazán kevés szó esett a saroklevélfejek szedéséről, aminek oka abban keresendő, hogy a tollforgató szak-társak a kicsinyesnek látszó saroklevélfejszedést nem méltatják különösebb figyelemre. Az e cikk keretében és külön két mellékletünkön bemutatott negatív és pozitív példák is igazolják, hogy a saroklevélfejszedéssel érdemes foglalkozni, mert a napi termelésben még mindig úgy kezelik a levélfejek eme ágát, mint a mostoha gyermeket. Még napjainkban is a nyomdákban kikerülő levélpapírok tlynomó többsége oly saroklevélfejekkel látatott el, amelyek a régies és elavult szedésszabályok szerint szedettek, (lásd 1., 2., 3. és 4. példákat). Sok esetben így kívánják ezt a megrendelők, számos esetben azonban a szedő bátran modernizálhatta volna a kézirat gyanánt kapott régi nyomtatvány mintáját (5., 9., 10. és 11. példa).

Mikor szedjük a levélfejet sarokban való alkalmazásra? Először, ha a megrendelő kívánja; a pénzintézetek, egyesületek, ügyvédek, hivatalok stb. a legtöbb esetben saroklevélfejet kívánnak, tekintet nélkül a szöveg nagyságára. Másodsor az esetben szedjük sarokba a levélfejet, ha a szöveg csak néhány szóból áll s így a levélpapír egész szélességére való szedés nem lehetne eléggé hatásos, mert ilyen esetben kockázatos dolog a kevés szöveget valamelyes diszitással is kombinálni. Saroklevélfejet szedünk még akkor, amidőn a szöveg helyes és indokolt tagolása oly sorokat eredményez, melyek sarokban való elhelyezést kívánnak; ez volna a harmadik eset (8. példa).

Most lássunk néhány régi példát, olyant, amilyennel a gyakorlati életben lépten-nyomon találkozunk:

<p style="text-align: center;">IFJ. EMBER SAMU ARANYMŰVES ÉS ÓRATOK-KÉSZÍTŐ Az „Alf. Gazdák Hitelbankja” kis zálogházának h. becsüese JÁSZBERÉNY LEHEL-U. 45. szám 1. példa.</p>	<p style="text-align: right;">Alapítva 1869.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p style="text-align: center;">ELSŐ GUMMI ANYAGÁRUGYÁR SZOMBATHELY</p> <p>Törzsgyár: WIEN, Millerstr. 1. sz. Legelső gummibélyegzőgyár Magyar- és Horvátországban.</p> <p>Szombathely és Vas-vármegye ooo hivatalainak szállítója ooo</p> <p>Kitüntetés: 14 oklevél és 21 érem</p> <p style="text-align: center;">TELEFON IGAZGATÓSÁG: 23. ÜZEMVEZETŐ 2-23. Sürgőnycim: PRIMUS</p> <p style="text-align: center;">Áruosztály II. sz.</p> <p style="text-align: right;">4. példa.</p>
<p style="text-align: center;">MAGYAR KERESKEDEMI EGYESÜLET Magyar terménykiskereskedők és kisgazdák jogos érdekeinek megvédelmezésére alakult egyesület. BUDAPEST, VI., GYÁR-UTCA 12. SZÁM TELEFON 130-98 TAGLÉTSZÁM 1912-ben 5200. 2. példa.</p>	
<p style="text-align: center;">WELLMANN ÉS TÁRSA BANKÜZLET, NAGYKÖRÖS A magy. k. szab. osztálysorsóját. sorsajjegyeinek nagyköroői főelárusítói 3. példa.</p>	

E levélfejeknek illetően megoldása helyes és szép lehetett valamikor, a mai kor nyomdája azonban kell hogy elismerje e szedés-modor célszerűtlenségét és izléstelenségét. Vagy izlésesnek mondható, hogy a szélesképu betűkből szedett sorok egészen keskenymetszésű betűkből szedettekkel váltakoznak? Ugyebár nem! És megengedhető-e egy mesterszedésnél az indokolatlan szőrvívidítés? Bizony ez sem helyes.

A saroklevélfejek modernebb megoldását láthatjuk az ezen kis cikkünkhöz készült két mellékleten. Ezekhez a példákhoz alig kell magyarázó szó; a példák maguk beszélnek s tanítanak.

Mindamelltt leírjuk ama főbb pontokat, melyeknek követése a saroklevélfejszedésnél megkívántatik.

Kvart alaku (4°) levélpapírnál nagyobb fokozatu betüket, az oktáv alaknál (8°) pedig kisebb fokozatu betüket szedjünk s ne hagyjuk figyelmen kívül, hogy az összes sorok egyfajta írásból szedendők. A vékonyabb vonalú írások jobban megfelelnek erre a célra, kivételes esetekben azonban akár kövér Block-betűt is használhatunk, de ezt tompított színnel kell nyomtatni. (Ilyen kivételű levélfejeket más mellékleteinken is bemutattunk.)

A sorok elhelyezését és csoportosítását ne erőszakoljuk, hanem szedjük le a fősört és ennek természetes és minden erőszakosságtól mentes elhelyezéséhez idomítsuk a többi szöveget, ugyancsak könnyed, folyékony modorban. Törekedjünk arra, hogy a sarokfej képe összefüggő egészet képezzen, tehát tömören szedjünk, még az esetben is, ha a betűfaj vékonyképű. Ezzel ugyan nem mondjuk azt, hogy a sorok egymásra szedendők minden beosztás nélkül, mert a világos betűknél majdnem mindig kell egy-két pontnyi beosztás, míg ellenben a kövér betűfajoknál sokszor éppen az ilyen — bár kismértékű — beosztással bontjuk meg a szedés képének egységességét.

Szörövidítésektől, amint azt fentebb is említettem, tartózkodjunk.

A diszítés — amennyiben ilyent is alkalmazunk — a szedés kis terjedelméhez képest diszkrét legyen, lehetőleg csak egy-kétpontos lénia vagy ilyen vastagságú sorkörzet. A diszítéssel azután egészen csinos külsőt adhatunk a levélpapírnak, különösen ha a diszítést a papír egész felületére is kiterjesztjük (13. és 14. példa a második mellékleten). A diszítéssel azonban csinján kell banni.

A mellékleten látható 9. példa, az e sorok között reprodukált 4. példának a helyesbített mása, mely ugyan nem mondható szorosan vett saroklevélfejnek, de mert a megrendelő ragaszkodott a címnek három sorban való elhelyezéséhez és az érmekek felhasználásához: a sarokban való megoldás nem lehetett volna szép s úgy ajánlatosabb volt a helyesbített példán látható megoldás.

Vonalakon (13. és 14. példa), vékony sorkörzeteken (9. példa) és esetleges kis műtyürkéken (8., 13. és 14. példa) kívül más diszítést ne alkalmazzunk. Jó dekoráló hatása van azonban az iniciáléknak. Ezeknek használata tehát ajánlható (5., 6., 7., 9., 10., 12., 13. és 14. példa).

Hogy az ilyen kis saroklevélfejeknek színekben való nyomtatása fokozza a hatásukat, az természetes (6., 7., 8. és 12. példa); áll ez különösen olyan levélfejekre, melyeknek szede tömör (6. és 12. példa). Vonalas vagy más diszítés alkalmazásánál pedig ugyszólván elkerülhetetlen a kétszínben való nyomtatás (8., 12. és 13. példa). ABC.

A szárító anyagok hátrányairól

sok szó esett már a szakirodalomban. Ez a festékkezelésnek — mondhatjuk — Achilles-sarka, aminek magyarázata, hogy elméletben az ezzel való dolgozás módja alig sajátítható el s hogy minden festék másként viselkedik ezzel szemben. Ilyen a gyakorlatból való tapasztalat, hogy többszínű falragaszok stb. készítése alkalmával nagy és teljes festékekkel fedett felületek nyomtatásakor a szárítóanyagoknak (folyékony szikkativ vagy szikkativpor) a festékbe való keverését óvatosan kell végeznünk. A szikkativnek a festékbe való időelőlti keverése folytán a papiros szívóképessége igen csökken, ezáltal a többi szín egymásra való hatása gyengül és a száradást is megakadályozza. Többszínű nyomtatás esetén csak az utolsó színek nyomtatásakor szabad a festékbe kevés szikkativot keverni, ha ugyanis előzőleg több színt nyomtatunk egymásra, nem pedig egymás mellé. A szikkativnek időelőlti használata tehát nem rejt előnyöket magában, mert az egymásra nyomás alkalmával gyakran megtörténik, hogy olyan helyeken, ahol a színek egymáson fekszenek, a lenyomatok összeragadása vagy lehuzódása áll be, ami még akkor is elő szokott fordulni, ha az előző színek festéke látszólag már megszáradt. Ilyen nyomtatványok vágásakor és csomagolásakor észlelhetjük ezt a visszásságot; ilyen értelmű utólagos, a megrendelő részéről előálló reklamációk oka rendszerint a szárítóanyagoknak időelőlti használatában keresendő.

R.r.

ahol a főnökök és alkalmazottak részére egyaránt teljesen díjlanlan állasközvetítő iroda lesz. Az egyesület egyébként máris széleskörű mozgalmat indított a félnyelc órai zárás érdekében.

Vállalati hírek. A Rigler József Ede papírneműgyár rt. a báró Hatvany Károly tulajdonába ment át oly módon, hogy a fenti társaság részvényeit megvette. — A Magyarországi Hirlapkiadó vállalat rt. június 22-én tartott rendkívüli közgyűlésén elsőbbségi követények kibocsátását határozta el. — A Magyar sokszorosító műipar rt., amely 1909-ben alakult, tavaly sem dolgozott kedvező eredménnyel. Zárszámadása a 247.400 K alaptőke mellett 121.677 korona veszteséget mutat ki, míg 1910-ben 35.034 K volt a vesztesége, tehát az alaptőkének majdnem a fele elveszett. — A Karcag Vilmos könyvnyomda és üzleti könyvgyár „Margo másoló nyomtatványgyár rt.” cím alatt részvénytársasággá alakult át. — Borsszem Jankó lapkiadó rt. 1911. évi mérlege szerint a veszteség a megelőző évi 99.753 K-ról 130.673 K-ra emelkedett ugy, hogy a 120.000 K alaptőke háromnegyed része elveszett. — Könyves Kálmán magyar műkiadó rt. az elmúlt esztendőben 1.500.000 K alaptőke mellett 180.448 K tiszta nyereséget ért el, szemben a megelőző évi 127.764 K-val. Osztalékul részvényenként 14 K-t fizetnek. — Fénynyomda-Intézet R. Mosinger rt. Zágráb ki-mondta a felszámolást. Ugyancsak felszámolás alatt áll a hőméző-vásárhelyi Vásárhely és Vidéke könyvnyomda és lapkiadó rt. is. — A Pécsi katolikus hirlapkiadó és nyomdai rt. cég címét Dunántúli Nyomda rt.-ra változtatta.

Új részvénytársaság. Új Nagyvárad hirlapkiadó rt. cég alatt Nagyváradon — a nemrég lefolyt hirlapiró-sztrájk következményeként — új lapvállalat alakult 21.000 K alaptőkével. Az igazgatóság tagjai dr. Katsó Jenő, dr. Hirschmann Gyula és Marton Manó főszerkesztő.

Új nyomdák. Óbublón: Bleyer, a bártfai Bleyer Mayer nyomdatulajdonos fia, Jolsván Weisz Béla, Tiszaujváron: Bleyer N. nyomdát nyitottak. — Besztercén Zikelin Gusztáv, a Csallner-nyomda hosszú időn át volt üzletvezetője új nyomdát létesít, mely augusztus 15-én nyílik meg.

Újfajta kéziratartatót konstruált Patay János szaktársunk, amelyről a szaklapok is elismerően nyilatkoznak. A kéziratartató elmés szerkezetű sor- és számotatóval van kombinálva, miáltal a szedő munkája némileg megkönnyítették. Nevezett szaktársunk találmányát már szabadalmaztatta.

Amerikából jelentik, hogy az International Paper Co., mely 36 papírgyárában 8000 munkást foglalkoztat, 72,197.355 dollár alaptőkével már megkezdte üzemét. — Az amerikai papírgyárak, a sejtanyag drágulására való tekin-

tettel, gyártmányaik árát általában 10 százalékkal felemelték.

Itt a szabadságok ideje! — csakhogy nekünk nyomdászoknak vajmi kevés részünk benne. Igaz, hogy jobb a kevés a semminél, de azért munkánk arányában mégis csak kevés az, amit kapunk. Pedig egész évi munka után ugyan-csak jól esnék a pihenés, no de amig belejövünk, már abba is kell hagynunk. Nem lehet célja lap-punknak a rekrimináció, de nem is lehet programunk szociális kérdések firtatása, érdekesség gyanánt bemutatjuk mégis alábbi szellemesen kifundált táblázatot, mely nagyon találóan mutatja, hogy aki sok fizetést kap, keveset dolgozik — nagy szabadságot kap a megfordítva: nagy munkaidő — kevés fizetés — kevés szabadság.

S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A
S	A	D	A	S	A

Német laptársunk munkatársa bizonyára nagyon ráér gondolkozni, de jól megcsinálta dolgát a viszonyainkra is teljesen találó ügyes táblát érdemesnek találjuk bemutatni.

HIVATALOS RÉSZ.

Választmányi ülés 1912 június hó 21-én. Jelen vannak: elnök, I. és II. titkár, pénztáros, I. gazda és 12 választmányi tag. Elnök megnyitja az ülést s felolvastatja a múlt ülés jegyzőkönyvét, melyet a választmány hitelesít. A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkérnek Schwartz és Steinherz szaktársak. Elnök jelenti, hogy a főnökegyesület 400 korona segélyt utalványozott a tanfolyam céljaira. A választmány a támogatásért hálás köszönetet mond. A győri helyi csoport megalakulását az ottani polgármester tudomásul vette. — A kolozsvári szaktársak kérése, hogy az illeték egy része a helyi csoport rendelkezésére bocsáttassék, nem teljesíthető, mivel alapszabályellenes; hajlandó azonban a választmány az esetleges szakoktatás érdekében való működés költségeit fedezni, ha az ilyen ténykedés tervbevitelét előzőleg bejelentik, egyben kimondja a választmány, hogy eme határozata a többi helyi csoportokra is vonatkozik. A tanonciskola reformja ügyében megindult

A gépszedés köréből.

A gépszedés. Régebben az összes szedéságazatokat három főcsoportra osztották. Az első csoportba a sima könyv- vagy újságszedést sorozták, a másodikba a merkantil- és mesterszedést, a harmadik csoportba pedig a táblázat-, hangjegy- és matematikai szedést osztották be. A szedőgépek folytonos előrenyomulása immár megteremtette a negyedik csoportot is: *a gépszedést.*

Ha a gépszedő és a simaszedést előállító készítő munkájának ugynevezett szellemi részét hasonlítjuk csak össze, akkor a kettő között alig találunk különbséget. Mindkettőnek egyformán szemelőtt kell tartania a tipográfiai és nyelvtani szabályokat, egyforma járatosságuknak kell lenniök a kéziratok olvasásában, a szedendő nyelvben ritkábban előforduló és az idegen nyelvű, gyakrabban előforduló kifejezésekben. Azonban, ha a technikai működését figyeljük a gépszedőnek, látjuk, hogy neki a fentiekén kívül még a gép kezelését, jókarbantartását kell végeznie, sőt ahol szerelő nincs, a gépszedőnek kell elhárítania az üzemzavarokat, apróbb törött részeket kell kicserélnie, kijavítania, kalapálni, rászapolozni, szóval valóságos géplakatosmunkát kell végeznie. Ezeket a képességeket pedig csak hosszabb gyakorlat útján szeresheti meg a szedő, ami után feltétlen urává lesz annak a gépnek, amelyen működik.

Amint tehát látjuk, indokolt az, hogy a sima sorokat szedő gép munkáját egy új csoportba sorozzák, annál is inkább, mert a gépszedés az üzemvezetés szempontjából is egészen más elbánást igényel, mint a kézi szedés. Miképp azon igyekszik a nyomda vezetője, hogy a nyomtatógépeknek folyton munkájuk legyen, úgy kell arra is törekednie, hogy a szedőgépek munka- vagy kézirat-hiány miatt ne legyenek kénytelenek állni. A gép üzemköltsége és ehez arányítva munkabírása oly nagy, hogy a gépet folyton foglalkoztatni kell, ha azt akarjuk, hogy a ráfordított költségeket ne csak megterítse, hanem kamatostól vissza is fizesse.

A soröntőgépeken tehát olyan apró-cseprő munkák ne szedetessenek, amelyek írásfaj- és sorszélességváltoztatással járnak, mert az öntőalagnak és írásfajnak gyakori megváltoztatása nagyban csökkenti a gépüzem jövedelmezőségét. Ez természetesen csak oly szedőgépeknél vendő figyelembe, amelyeknél e változtató műveletek hosszabb időt igényelnek, de a több táru és több betűs Linotypenél ez nem áll fenn, amennyiben a betűfok és betűváltoztatás rendkívül gyorsan foganatosítható. A szedőgépen csak oly nagyobb munkák szedése jövedelmező, melyekből elegendő kézirat áll rendelkezésre, hogy a munka fennakadás nélkül folyjon. Míg a kézi szedésnél csak kívánatos, hogy a kézirat részletről-részletre beérkezék, addig a gépüzemnél fontos, hogy a kéziratrésztletek kellő időben jussanak a nyomdába. A kézi szedő kézirat-hiány esetén könnyen más munkára fogható, a gépszedő gyakori munkaváltoztatása pedig — ha ez, mint említettük, írás- és alakváltoztatással jár — csak a gép racionális kihasználásának akadály.

Nagyon sok az olyan szerzőnk, akik, ha valamely művet akarnak kiszedetni, előbb vázlatot készítenek maguknak és ahelyett, hogy ezt a nyomdabaküldés előtt kidolgoznák, azon mód szedetik ki. A kiszedett vázlatot a szerző természetesen a hasáblevonaton, de sokszor a megördelt oldalak levonatan javítja, simítja, csiszolja csak ki. Az ilyen munka a kalkuláció szempontjából is alig ellenőrizhető és ha a kézi szedésnél hátrányos, akkor a gépszedésnél határozottan káros. Rendhez kell szoktatni az ilyen írókat, ha ugyan lehetséges. A gépszedőnek csak könnyen olvasható, helyesen stilizált kéziratot kell adni, mert ha a gépszedőnek a kézirat betűzésével kell bibelődnie, akkor nemcsak az ő, hanem a gép drága munkaidejéből is elvesz egy-egy rész.

Oly szedőgépüzemekben, ahol különféle munka készül, célszerű a gépbetűkhöz hasonló megfelelő mennyiségű ólomkenyérirást is rendelni. A szerzői korrektúra ugyanis rendszerint csak akkor kerül vissza a nyomdába, amikor a gépeken esetleg már attól eltérő

szélességben és írásfajból szedett munka készül. Ilyenkor — hacsak egy fentebb jellemzett szerző utólagos stilizálásáról nincs szó — nem érdemes néhány korrekturátor miatt a gépet átalakítani és így hasznos, ha azokat kézzel szedik le.

Igaz, hogy nem mindig lehet a kéziszedést a gépszedéssel keverni, mert az öntődei betűk jobban egymáshoz tapadnak, ami miatt tömörebb és ha többször használták, kövérebb képet nyújtanak, mint a gépszedés. Ezen a bajon úgy segíthetünk, ha olyan kézi írást rendelünk, amelyek a gépbetűvel azonos elállása (abstandja) van. A gépmatricába akként van beleütve a betű negatívja, hogy a matrica mindkét oldalán még egy-egy hajszálnyi *falacska* marad fenn és a matricák egymásmellé sorzódásánál e falacska összekerülése olyanná teszi a szedést, mintha vékony papirossal ritkították volna a szavakat.

A matricák idővel kopásuk következtében elveszítik ezeket a falacskákat, de a betűk azért mégsem kerülnek közelebb egymáshoz, mert a matricák teste megmarad eredeti terjedelmében, csupán az éles sarkok kopnak, tompulnak el. A matricák sarkainak ez a kopása idézi elő aztán a gépszedésről nyomott munkákon a teltegett hajszálspiszteket, melyeket sokszor láthatunk a betűk között kikandikálni. A matricák negatívjaiba ömlő ólom ugyanis kitölti a matricák sarkainak kopása folytán keletkezett hézagokat is, mert mint tudvalevő, az ólom mindenhova behatol, ahol az utat légmentesen el nem zárják előle. Innen vannak az úgynevezett ólomfröccsök is, amelyekről más alkalommal lesz szó.

A soröntőgépeknek egymástól távolabb álló betűi még feltünőbbé válnak, ha egyes szavakat vagy mondatrészeket kell ritkítani, amit rendszeren negyedpetittel végeznek. A Typographon nyolcadpetittel is ritkíthatók a szavak, ami esztétikai szempontból igen fontos művek szedésénél.

Latin betűkkel szedett munkáknál azonban már majdnem mindenütt kiszorította a szavak ritkítását a többbetűs matricák felfedezése és alkalmazása következtében a kurziv és egyéb feltüntető írás.

A Monotype-ra ez utóbbiak nem vonatkoznak, hisz tudjuk, hogy a Monotype-szedést a gép saját írásából korigálják, amely szekerényekbe osztható egyes belükből áll.

* *

Műnyomó-papír hajtogatása.

Látszólag lényegtelen munka és mégis kellemetlenségek előidézője lehet, ha nem járunk el vele körültekintéssel. A nyomtatott iverk elvágása előtt mindig meggyőződés szerzendő, vajjon eléggé megkissáadt-e a festék, minthogy a műnyomó-papír felszívóképessége kisebb más papirokéval szemben; ennek elmulasztása már gyakran megboszulta magát. Leghelyesebben meggyőződhetünk erről olyképen, hogy egy simított fehér papírlapot rátkarunk egy nyomott felületre és hajtogató csonttal vagy körmünkkel néhányszor végigsiklunk rajta. Ha a festék a tiszta lapot megfogja, úgy a vágással tovább várunk. Sürgős esetben azonban, midőn a vágás halaszthatatlan, lemezből vagy kartonból vágott több keskeny csíkot összeragasztunk és a vágógép préstálpára illesztjük olyképen, hogy az az iverk margóját érje csupán, miáltal a préselés csak erre a pontra szorítkozik. Hajtogatni azonban nedves nyomást nem szabad, mert itt már el sem kerülhető a maszatolódás. Kréta- vagy csiszporral való áttörés ugyan ellensúlyozza a lehuzódást, de egyben a festék fényét is elveszi. Negyed- vagy nyolcadrét iverk hajtogatásánál vajmi ritkán támadnak zavarok, de már tizenhat vagy harminckét oldalas iverknél a harmadik törés után gyűrődések támadnak, melyek kényesebb munkánál meg nem tűrhetők. Ezek eltüntetése — bár idővesztéssel jár — olyképp történik, hogy a harmadik törés előtt a másodikikat, a negyedik előtt pedig a harmadikat körülbelül középeig felvágjuk, miáltal a hullámok elsimulnak. A hajtogató csont helyes tartása is fontos; ennek mindig rézsuton kell az iverk érnie, mivel az éle illetve lapja által az iverk megtörnek, gyűrődnek.

St—12.

akció ismertetése után elhatározza a választmány, hogy a mozgalmat támogatja s az ez ügyben felterjesztendő memorandum előzetes tárgyalására kiküldi elnök, I. és II. titkár, Schwartz és Steinherz szaktársakat, akik közül az elnök és I. titkár fogják képviselni a kört az ez ügyben tartandó további tárgyalásoknál. — Az Iparművészeti Társulat által tervbevett grafikai kiállítás előkészítő-bizottságába meghívták a Grafikai Szemle szerkesztőségét is. Tudomásul szolgál s a bizottságba kiküldetik a szerkesztőn és főmunkatársan kívül Steinherz szaktárs. — A szakbizottság elnökének nagymérvű elfoglaltságára való tekintetből a választmány Gondos szaktársat bizza meg a tanfolyam előkészítő munkálatainak vezetésével s a szakbizottságba kiküldi Schwartz szaktársat, jegyző pedig Rasofszky szaktársat. Titkár jelentése a debreceni kiállításról, valamint a szegedi kiállítás elejtéséről tudomásul szolgál. — Pénztári jelentés tudomásul vétetik. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Pénztári kimutatás 1912. évi május haváról. Bevételek: Át hozat a mult hóról 736'28 K, 10 darab hitelszövetkezeti részjegy 100'— K, Gutenberg szobor-alap 120'47 K, Áca Mihály-alap 522'89 K, Tanoncpéldányokért 7'60 K, Tagsági díjakból 1046'80 K, összesen 3615'04 K. Tagsági díjakban befolyt: Államnyomda 6'80, A Nap 10'—, Az Élet 17'—, Athenaeum 49'20, Baptista-nyomda 4'—, Barcza 1'40, Breier 2'—, Bagó-nyomda 1'80, Biró és Schwarcz 3'40, Berkovits-nyomda 2'80, Breuer-nyomda 1'60, Brózsza Ottó 1'60, Budapesti Hirlap 16'80, Buschmann Ferenc 9'40, Egyetemi-nyomda 5'20, Egyleti tisztviselők 14'—, Elek-nyomda 1'60, Európa-nyomda 6'40, Fráter és Társa 1'80, Franklin 66'—, Franklin-fiók 12'80, Fried és Krakauer 1'20, Garai —, Galitzenstein 6'40, Globus 6'—, Grafikai intézet 10'80, Hungária 6'80, Heisler és Kózl 1'80, Heller K. és Társa 1'80, Hamburger és Birkholz 4'40, Hedvig Sándor 4'40, Hornyánszky 18'40, Jókai-nyomda 3'40, Kápolnai Adolf 1'60, Kertész-nyomda 2'80, Károlyi György 2'40, Kellner Ernő 10'80, Klein Vilmos —, Korvin Testv. 18'60, Községi-nyomda 3'—, Légrady 7'80, Löbl D. és Fia 11'—, Löbl Mór 4'60, Magyar Hirlap 4'20, Markovits és Garai 2'20, Márkus Samu 6'20, Máv. menetjegy-nyomda 3'80, May-nyomda 3'20, Minerva 1'60, Muskát Miksa 2'40, Neuwald 9'40, Nyugat 6'80, Olthon-nyomda —, Pallas 41'20, Poldini 3'20, Pápai 9'40, Pátia 13'40, Pannónia —, Pollák és Leopold 2'—, Pester Lloyd 9'20, Pesti könyvnyomda Rt. 22'20, Posner K. L. és Fia 18'60, Radó Izor 2'40, Rigler J. Ede 11'40, Roth József 3'20, Rusznák és Türk 2'40, Rózsa K. és neje 5'80, Schlesinger —, Stephaneum 28'—, Szekesfővárosi házi nyomda

39.—, Schulhof-nyomda 9'40. Stúdió-nyomda 3'—, Springer-nyomda 1'80, Thália 3'40, Tolnai 8'—, Uránia 8'20, Világosság 50'40, Várnai-nyomda 4'80, Unió-nyomda —, Weisz Adolf 1'40, Wodianer 24'80, Attila-nyomda 1'60, Krausz és társa 1'60, Weisz Márton 2'60, Muskát Béla 1'60, Schmelz és Zoltán 1'20. Vidékről: Debrecen 46'20, Selmecbánya 10'20, Keszthely 4'60, Nyitra 4'80, Turócszentmárton 11'—, Győr 15'60, Arad 28'80, Szeged 31'20, Temesvár 30'—, Ungvár 3'60, Nagybacsanak 9'40, Rózsahegy 2'40, Nyíregyháza 4'—, Nagykanizsa 9'20, Kaposvár 4'80, Dées 8'40, Szekszárd 14'20, Pécs 37'80, Lugos 3'20, Pozsony 4'—, Liptószentmiklós 5'40, Kecskekmét —, összesen 1046'80 K.

Kiadás: Szerkesztő május havi tiszteletdíja, hirdetési jutaléka és portókiadása 259'24 K, Szaktanfolyamra előadónak 177'— K, Külföldi szaklapokra 61'96 K, Törlesztés nyomdászamlára 500'— K, Májusi szám expedíciója 49'06 K, Műmellékletekre 21'— K, Debreceni kiállítás költségei 69'43 K, Adminisztráció és portókiadás helyben és vidéken 13'33 K, összesen 1151'92 K. — Készpénz e hó végén 638'76 K, 10 darab hitelszövetkezeti részjegy 100'— K, Gutenberg szobor-alap 120'47 K, Ács M. alap 522'89 K, összesen 3615'04 korona.

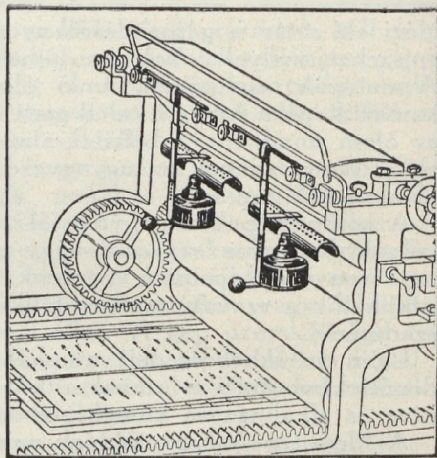
Béletpék a Körbe junius végéig: Stein Arnold (P. Lloyd), Baumgartner József, Freyler Gottlieb, Láng Győző, Oppmann Jakab, Schenk Győző, Schick Károly, Vizmatny Imre, Weingartner Ohr Károly, Wolach Sándor (Székesfőv.), Papp Pál (Korvin), Bartha István, Dózsa György, Erdélyi István, Geistlinger Ede, Herczeg Miklós, Kiss József, Kiss Bálint, Kriszán György, Lévy Ferenc, Pető Béla, Stern Jenő, Szabó Béla, Várakozó Gábor (Debrecen), Guzmits Viktor, Hornyák Pál (Liptószentmiklós), Baumgartner Gyula, Csellei Gusztáv, Friedrich Ede, Madarász Lajos, Pálya Szilveszter, Petrovits Gusztáv, Schender Károly, Ruhmann Jenő, Tick Antal (Pécs, januártól), Mocsidlik József, Móríc Mihály (Attila), Hrasche Ferenc (Egyetemi), Balla Lajos (Fráter és Társa), Fiók Albert, Deutsch Rezső (Franklin), Csuthy György, Maklár János, Varga Károly (Hornyánszky), Gabriel J. F. (Krausz és Társa), Manász János (Kertész), Mandel Sándor, Papp Pál (Korvin Testv.), Belényi József, Kohn Lajos, Polatschek H., Schlesinger A. (Muskát Miksa).

MELLÉKLETEINKRŐL

Mellékleteink bírálata. Mai számunkkal az elmaradt bírálatokat pótoljuk, azzal az igérrettel, hogy a jövőben a szakbizottság törekedni fog a bírálatokat mindenkor az egyes szám megjelenése után leadni, melyeket bővebben tartva olyan formában kívánunk ezután közölni, hogy a

Nyomatástechnikai apróságok.

A festékező szerkezet melegítése hideg időjárás esetén. A gépteremnek alacsony hőmérséklete tudvalevően sok visszasságnak az okozója. Ezek között egyike a legbosszantóbbnak a gépmesternek sok keserűséget okozó a papír tépődése (Rupfen). A festék, miután éjjelen át hideggé, merevvé vált, összeragadt, nem adódik le a szabályozott mennyiségben, azonkívül igen nehezen és rosszul dörzsölődik el, úgy, hogy a formának kellő festékezőse alig érhető el a nyomtatás fogyatékosnak látszik a legmondosabb egyengetés dacára is. A szedés is, a hengerek is az eltépődött papírostoktól csakhamar bepizkolódnak, miáltal azoknak többszöri mosása válik szükségessé. Ilyenkor úgy iparkodnak segíteni a bajon, hogy a festéket mindenféle hozzátétekkel: olajjal, zsiradékkal nyomásra alkalmasabbá igyekezünk tenni. E szerek azonban alig válnak be, semmiesetre képek vagy színes nyomtatás esetén. A leghelyesebb eljárás ilyenkor az, hogy a baj tulajdonképpeni okát, a nagy hideget szüntetjük meg, ha azonban ez nem egykönnyen lehetséges, a hideg festékező szerkezetet melegítjük át, azaz hogy a festéket nyomásra alkalmassá tesszük. — Megbízható melegítő készüléket hoztak is legutóbb forgalomba, mely — úgy mondják — a gyakorlatban jól használható. Amint ábránk mutatja, ez a melegítő készülék úgy van szerkesztve, hogy azt a gyorsajton minden különös segítség nélkül néhány perc alatt alkalmazni lehet anélkül, hogy a gépen a legkisebb változást is kellene végezni. Minden melegítő készülékhez mellékelve van egy tetszés szerint kihúzható aggatórud, amelyet a festékvalyu szabályozó csavarjaira szorítunk, erre pedig a melegítőt ráakasszuk. A melegítőt azután szükség szerint könnyű szerrel állíthatjuk a gépen alacsonyabbra vagy magasabbra. Egy egyszerű elmés szerkezet ez, alumíniumból készített melegségelosztató segélyével a szesz égése által létesített és a sok apró nyílásból kiáramló enyhe melegség egyenletesen oszlik el az egész festékező szerkezetre, úgy, hogy még a legrosszabb festék is rövid idő alatt nyomtatásra alkalmassá válik és kitűnő felhordást tesz lehetővé. Hogy azonban az ilyen módon nyomtatásra alkalmassá tett festék a nagy hidegben a hideg szedésen merevvé ne váljék, a nyomóalapot is fel kell melegíteni. A készülék e célra is alkalmas, ha a készülékhez mellékelte lapos melegségárasztóval ellátjuk és egy ideig szorosan a nyomóalapot alá állítjuk. Ha a festékező szerkezetet rövid ideig előre melegítettük, még a legnehezebb nyomtatás is, a gépteremnek bármily alacsony hőmérséklete mellett, simán megy. R—e.

A papír gyűrődése nyomtatás közben. Gyakorlati tapasztalat, hogy a papír nyomtatás közben való gyűrődésének többféle oka lehet, így tulerős borítása a nyomóhengernek, egyenlőtlen egyengetés, az ivfogók meglazulása stb. A nyomóhenger ujraborításakor új nemezt szokás használni, ilyenkor a borítás erőssége a szükségesnél nagyobb; ennek következménye az, hogy a betű rajza befuródik a borításba; minthogy a borítás ilyenkor még lágy, a papír gyűrődése mindaddig mutatkozik, amíg a nemez bizonyos keménységet elér. Hogy ezt a fonákságot tartósan elkerülhessük, ajánlatos a nemez helyett jól simított nyomópapírost borítani a nyomóhengerre, erre vékony posztót, azután egy iv erős nyomópapírt, erre a nyomópapírra végezzük a szükséges könnyű egyengetést, amire azután az olajiv ragasztandó. R—e.

A papir alakjának helyes meghatározásáról mestermunkáknál.

A papir nagyság meghatározásánál két szempontot kell tekintetbe venni és pedig: az alak méretét vagy síkfelületét, valamint a magasság és szélesség egymáshoz való viszonyát. Mindkettő fontos a nyomtatvány szépsége és gyakorlatiassága szempontjából. Régi megszokás folytán ugyan a negyedré (kvart) és nyolcadré (oktáv) alakokhoz ragaszkodunk, ez azonban csakis bizonyos kereskedelmi nyomtatványoknál indokolt, főleg a megőrzés és elrendezés szempontjából. Egyebekben a megszokott nagyságoktól eltérhetünk.

Általában a papir nagyság meghatározásánál a kisebb alakok a nagyobbakkal szemben előnyösebbek. Ha csak lehetséges, arra kell törekedni, hogy a nyomtatvány hajtogatás nélkül kerüljön használatba; ha ez elkerülhetetlen, úgy a szöveg olyképp csoportosítandó legyen a törés a szöveget ne érje. Mennyire lerontja még a legsikerültebb nyomtatvány hatását is valamely fősoron vagy illusztráción átvonuló törés! Téves felfogás az is, hogy a nyomtatvány hatása a papírmérettel fokozható; vagyis mennél nagyobb a papír, annál sikerültebb lenne is az. Ez legfeljebb falragaszokra vonatkozhat. Sőt akárhányszor kényelmetlen a nyomtatvány nagy alakja miatt. Képzeljünk el például egy kvartalaku műsort, melynek átlapozásánál az asztalról a poharakat leseperjük, vagy szomszédunk oldalbordáját veszélyeztetjük. Általában nyolcadrénél kisebb alakok sok esetben a legcélszerűbbek; míg több szöveg elhelyezésére kis füzetecske alakját választhatjuk. Azonban a kis alakok választásánál sem szabad a végtelékig menni, mert könnyen jelentéktelenné válhat ezáltal a nyomtatvány. Így például egy névjegynagyságra összeszerített cégkártya hatástalan, szegényes valami.

Amily fontos már most valamely nyomtatvány nagyságának helyes megválasztása, olyannyira fontos a szélesség és magasság megállapítása is. Azelőtt az aranymetszethez igazodott ez, vagy legalább is megközelítette ezt, ujabban azonban ettől eltekintünk, gyakran a nyomtatvány rovására is.

Bizonyos, hogy egy ötletesen megválasztott papíralak a nyomtatvány hatásának fokozására alkalmas; de például egy keskeny csik már nem ötletes és nem is mondható célirányosnak. A köznapiasság elkerülhető úgy is, ha a normális alak szélességét, illetve magasságát valamivel kisebbre vagy nagyobbra vesszük.

Mindenesetre azonban a szöveg csoportosításától kellene függővé tenni a papír pontos nagyságát. De épp e téren nincs a szedőnek beleszólása.

Anélkül, hogy munkájához akár csak egy sort is szedett volna, meghatározzák a papir nagyságát, kiszámítják, hány ivre lesz szükség hozzá és végül az elért eredmény nem kielégítő.

Gyakran éles bírálatot mondunk rossz sorcsoportosításról, szavak elválasztásáról a fősorokban, diszitmények helytelen alkalmazásáról, holott a szedő képességei legjavát igyekezett nyújtani, azonban az előre meghatározott papir nagyság minden igyekezetét meghiusította. Mily más lenne gyakran a siker, ha az adott nagyságtól néhány centiméternyire eltérhetnénk! Szerintem korlátlan szabadságot kellene biztosítani a szedő számára a papir nagyság meghatározásánál — a nyomtatvány rendeltetésének szemelőtt tartása mellett.

A nyomdaüzemekben divó szokások szerint a rendelések átvételkor már az irodában határozzák meg az akcidenz-munkák papírméreteit és minőségét. Ezzel a gyakorlattal szakítani kellene. A rendeléssel csak egy hozzávetőleges nagyságban kell megállapodni. Ez szolgálja a szedőnek egyuttal zsinórmértékül munkája kivitelénél; a papir nagyság végleges megállapítása csak a szedés után történne. Így ugyan néha-néha valamely hulladék maradna, máskor viszont némi megtakarítás éretnék el a papírnál, úgy hogy anyagi hátrány nem származna belőle. Ezzel a szedés a papir nagysággal teljes összhangba jutna, valamint a szöveg elrendezése is a munka szelleméhez mérten a lehető legjobb lenne.

Steinherz Miklós.

szakírtások a bírálatból tanulságot meríthessenek.

Az áprilisi szám borítéka jó hatása és jó tereosztással előállított munka, az alkalmazott emblém rajza azonban nincs összhangban a linoleummetszet jellegzetességével. — *Esküvői meghívó.* Az eredeti rajzot nagyon kicsire redukáltak s így a szöveg betűk nehezen olvashatók. — *Meghívó.* Jó köznapi munka. — *Táncrend.* — *Műsor.* Gyakorlati érzékkel előállított egyszerű munkák. — *Három gyakorlati példa.* Egyszerű, jól megoldott munkák. — *Gazdasági gépgyár levélfeje.* Egyszerű sorokkal előállított jó munka, melynek érvényesül a betű jellege. — *Biró Sándor levélfeje.* Erőszakolt a négyszögösítése. — *Herczeg Henrik könyvnyomdájának számlája és cégjegye.* Dicséretes egyszerűséggel készült munkák, melyek felülmúlják a vidéki állagot. — *Meghívó.* Teljesen elhibázott megoldású munka.

A májusi szám borítéka tereosztásban és összehatásban is kifogástalan. Kifogásolható, hogy a betűk rajza nem felel meg az íróeszközök által teremtett jellegnek s hogy a pecsétészeti emblém betűi nem egyezések a többi betűk karakterével. — *Müller és Bergmann-féle cégjegyek.* Jó köznapi munkák jó nyomtatással. Készítjük törekedjék a régi plasztikus hatású szedés-módot elhagyni. — *Wox-féle cégjegyek.* Lényegtelen, apró hibáktól eltekintve, jól megoldott példák. — *Rosenberg-féle esküvői meghívó.* Úgyes munka, melyhez jó nyomtatás társul. A színezés hatásosabb lett volna, ha az aranyat más, megfelelő színnel cserélik fel. — *Palatinus-nyomda körlevele.* Alapjában véve jól szedett és jól nyomott munka. Kár, hogy az alkalmazott sorkitöltők erősebbek a betű vonalainál. — *Schidlöf- és Mikszáth-féle reklámlapok.* Elsőnek szedés-kompozíciója elég jó, míg utóbbit a nagy közök szétdarabolták teszik. Elhibázott a színezés.

A júniusi szám borítéka Biró Mihály grafikusunk folthatásra készült rajza, melyhez e számban kollektív kiállítása alkalmából még 4 oldalt egyéb munkáiból mutattunk be. — *Gyakorlati példák „A monogramokról”* című cikkhez. 16. ábra ragécudla. Megoldása jó. — 17. ábra. Csoportosítása és folthatása is tetszetős. — 19. és 20. ábrák kivitelét illetően lásd lapunk jövő havi számában az Universal alnyomat-lemezekről szóló cikket és az ehhez készült három színű próbanyomatot. 21. ábra szövege a folthatás kedvéért erőszakolt. Ilyenmü engedmények a szöveg rovására elvetendő, a nyomás és színezés általában jó. — *Négy cimlap.* A három elsőnél a jó folthatást nyugtalanítja a diszítés. A négy közül az utolsó megoldásában a legügyesebb. — *Három cégkártya.* Az első hibája, hogy a háromszögösített szöveget a diszítés négyszögösíti. A középre helyezett disz teljesen

elég lett volna a háromszög eléréséhez. — A második (Knopp) cégjegynél az iniciálé túl nagy s a besorozás elhibázott. — A Gergely-féle cégjegynek teljesen hibás a megoldása. E munkák tervezője — úgy látszik — nincs tisztában a munkáiban felhasznált betű jellegével, amely szabad lengésnél fogva nem bírja el a bekeretezést. E betű szabad sorai jobban hatnak.

Lapunk június havi számának jelzett mellékletei közül — technikai okokból — kimaradtak az előfizetési felhívás és a meghívó. Ezeket a jelen számhoz mellékeljük. — Egyébként hibás a körlevél jelzése is, amennyiben ezt léves telefonbemondás alapján közöltük levélfej helyett.

Jelen számunk mellékletei: *Előfizetési felhívás*; készült a Világosság-nyomdában; nyomtatta Bauer Henrik. — *Meghívó táncmulatságra*; szedte Markovits Gyula Aszódon, a Petőfi-nyomdában. — *Cimlap és egy könyvoldal* (lásd „Beküldötték” című rovatunkat); *levélfej és levélboríték*; tervezte, szedte Bíró Miklós, nyomtatta Kollázsik János, Bíró és Schwarcz-nyomda; ugyanott nyomtatták a *Saroklevélfejek szedéséről* szóló cikkhez készült két mellékletet, melyeknek szedését viszont a Világosság-nyomdában állították elő. — *Gleitsmann-festékgár reklámja*. *Borítékunkat* tervezte és szedte Bíró Miklós (Bíró és Schwarcz-nyomda), nyomtatta Hamburger Mór, a Világosság-nyomdában.

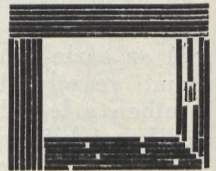
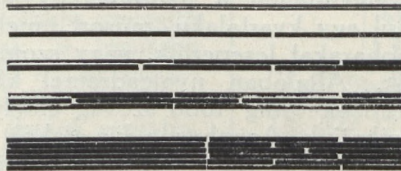
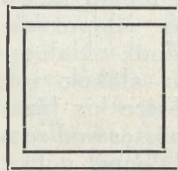
SZERKESZTŐI POSTA

S. S., Budapest. Beküldött nyomtatványokat mindenkor szívesen bírálunk, de azoknak reprodukálásától — lapunk korlátozott terjedelme miatt — egyelőre eltekintünk. Egyébként pedig sokkal célszerűbb volna, ha szakmabeli képességét eredeti munkáknak — mellékletek alakjában való — bemutatásával bizonyítaná.

A Magyarországi könyvnyomdászok és rokonszakmabeliek szakköre kiadása. Felelős szerkesztő: Wanko Vilmos. — Főmunkatárs: Gondos Ignác. Világosság könyvnyomda rt. nyomása, Budapest VIII, Conti-utca 4

A léniák helytelen alkalmazásáról.

Egyes nyomdák hiányos felszereléséről tanuskodik néhány kezembe került sajtótermék. Tudvalévő dolog, hogy a rézlénia a legdrágább anyag s így érthető, hogy egyes kis nyomdák kétpontos finom, két-tősfinom, félkövér és pontozott rézléniákon kívül másfelét nem is rendelnek. Takarékoskodni akarnak e téren s azt hangoztatják e nyomdák vékony pénzü, kevés hitelű főnökei, hogy az egy-, két-, négy- és hatpontos, valamint egy cicerós kövér léniákat több lénia összeszedésével vagy másféle léniák megfordításával lehet pótolni. Nem is ritkák az olyan nyomtatványok vagy hirdetések, melyeknek diszitézésnél az egyponos kövér léniákat kétpontos félkövér léniákkal pótlták s így e szedésnél a sarkoknál nem is állhattak össze a léniák. A kétpontos kövér léniákat másféle (finom, pontozott stb.) léniák megfordításával vagy pedig — ha olyan van — két egyponos lénia egymáshoz szedésével pótolták. Az utóbbi módon helyettesítik a négy-, hat- és tizenkétpontos kövér léniákat is, amikor kétpontos kövér léniákat vagy másfelét megfordítva egymáshoz szednek. Hogy az ilyen toldozások mennyire emelik a nyomtatvány jó hatását, azt az alábbi példáknál is láthatjuk:

Az csak természetes, hogy a rézlénia-gyáraknak nem áll érdekükben a rézléniák *talpát* is oly pontosan kidolgozni, hogy azok összeszedés esetén precízén „összeálljanak” s még kevésbé remélhető, hogy az egész fekete, vastag léniák pótlása céljából egymás mellé szedett *kopott* rézléniáknál folytonossági hiányok ne mutatkozzanak. Az így előállított nyomtatványok a hiányosan felszerelt kis nyomdák szegénységi bizonyítványai gyanánt tekinthetők, mert az egész kövér vonalak használata ma már ki nem kerülhető. De ha már rézléniák beszerzésére nincs pénze a nyomdának, úgy legalább két-három rud ömléniát szerezzen be, hogy azok felhasználásával a jobb munkákat kifogástalan kivitelben állíthassa elő. Azt elvégre is nem tartom oly végzetesen nagy hibának, ha a tanoncok által szedett négyoldalos sajtótarók temérdek technikai fogyatékoságát még az itt bemutatott léniaművészkedéssel is tetézik, de e szemelvényeket meghívón, körlevélén, naptárcimlapon és cégjegyen láttam, ami nem bizonyítja a szedők szakértelmét és a nyomtatványok megrendelőinek — katolikus legényegylet, fűszeres és kárpitos — jó ízlését. Egyébként pedig még azt is megjegyzem, hogy olyan nyomtatványt is láttam, amelynek cicerós léniakeretét ütött-kopott cicerós négyzetpontokból szedték össze, a magyar könyvnyomtatás nagyobb dicsőségére! *lv.*

RÉZLÉNIAGYÁRTÁS, TÖMÖNTÖDE
ÉS NAGY MECHANIKAI MŰHELY

ELSŐ MAGYAR BETÜÖNTÖDE

Dus raktárt tart magyar és minden idegen ékezetűkönyv-és cimbetükből, valamint körzetek, rézléniák és különféle felszerelési anyagokból.

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VI. KERÜLET,
DESSEWFFY-UTCA 32.
TELEFON 23-70. SZ.

GALVANOPLASZTIKA, ÓLOMZÁR-
GYÁRTÁS ÉS BÉLYEGZÖMETSZÉS

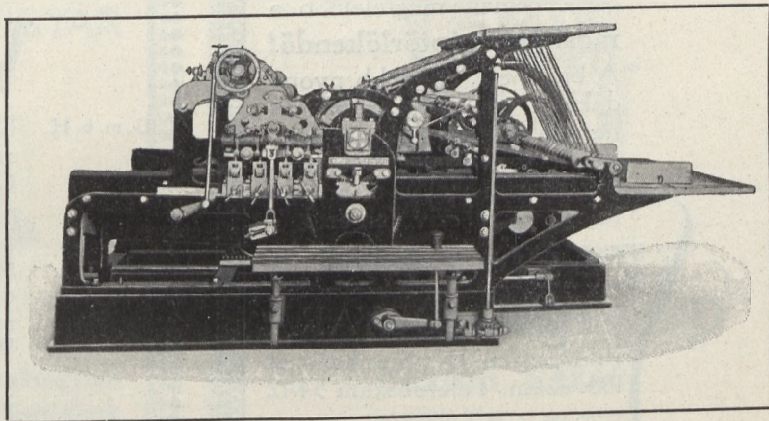
Teljes könyvnyomdai berendezések — gyors-sajtókkal egyetemben — a legjutányosabb feltételek mellett, rövid idő alatt foganatosíthatnak.

EGYETEMES TABELLAALAPZAT, CZETTEL ÉS BENDTNER SZABADALMA

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

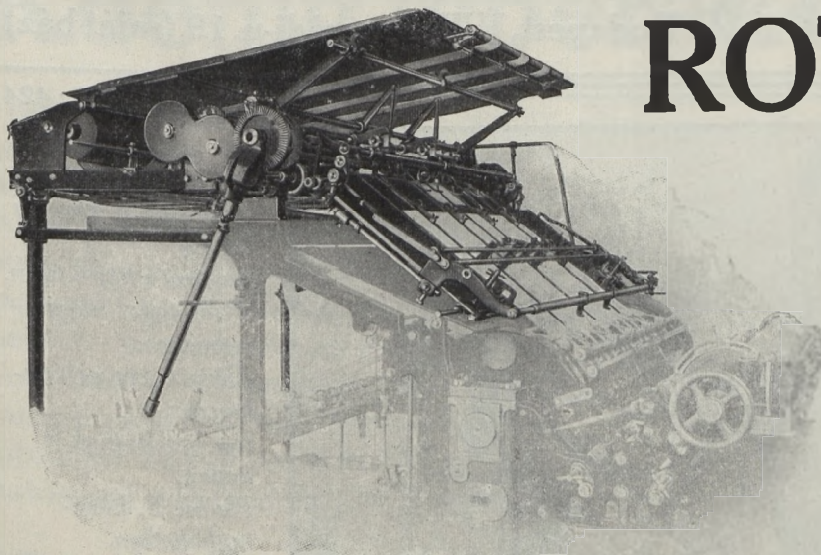
GÉPGYÁRA / BUDAPESTEN

Könyvnyomdai gyorsajtók vasuti rendszerű menettel. Könyvnyomó gyorsajtók két- és négy-pályás görgő-járáttal. Kromótipiai gyorsajtók rövidített ivkivezetőkkel és gyűrűs kirakódob segítségével. Kétfordulatu gyorsajtók előlki rakóval. Könyvnyomdai gyorsajtók görgő-pályával. Könyvnyomdai kézisajtók és könyvkötészeti gépek

Körforgó nyomógépek ujság- és illusztrációnyomásra, meghatározott és változtatható ívnagyságok számára készülnek.

Az éjjeli női munka megszüntetése alkalmából fontos!

ROTARY

ÍVBERAKÓ- KÉSZÜLÉKET

a bel- és külföldi nagyobb nyomdák üzemében eredményesen alkalmazzák az egy- és kétoldali berakáshoz, mivel ezek a gyorsajtók teljes kihasználását lehetővé teszik, miután a papír a gép működése közben is felrakható. Minden gyorsajtóhoz hozzászerezhető. Teljesítő képessége 4000 ívig óránként.

SCHROEDER, SPIESS & CO G. M. B. H. LEIPZIG
KÉPVISELŐ: TANZER MIKSA, BUDAPEST, VII, AKÁCFA-UTCA 50. TELEFON 13-70

Ne használjunk rongyot,

mert olcsóbb, gazdaságosabb és a célnak megfelelőbb a mosható géptörőlkendő!

A budapesti nagyobb nyomdákban csakis gépkendőket használnak tisztító anyagul. Felvilágosítással, áránlattal, mintakendőkkel és elsőrangú referenciával szívesen szolgál

SZABÓ REZSŐ GŐZMOSÓGYÁRA

Budapesten, IX., Soroksári-ut
138. szám. Telefonszám 54-12

Használjunk
kölcöntörülködőket.

BERLINI KÖ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI FESTÉKGYÁR

HANS WUNDER

G. m. b. H. Könyv- és könyomdai, fekete és színes festékek. Legjobb minőségű **Germania**-hengeranyag bármely rendszerű gép számára (körforgógéphez is). Különlegesség: **Gloria**, (festékpótanyag), a festék lehuzódását meggátolja. Fényképek **Perga**, nagyon elterjedt s szívesen veszik. **Wunder**-fekete, fénylik és gyorsan szárad, ezért igen ajánlatos árjegyzékek nyomásához. Könyvkötőfestékek. Atnyomó-papírok: **Rekord**, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTÁR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

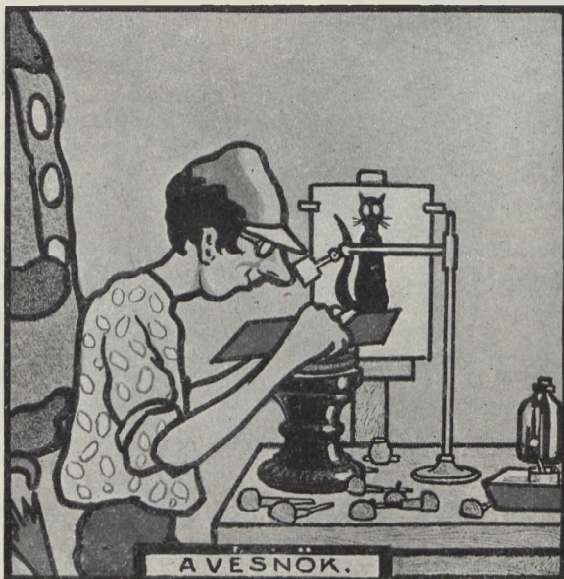
HERBST S. FOTOKEMIGRAFIAI MŰINTÉZET

Budapest, VIII, Bezerédi-u. 19 (saját ház)

TELEFON-SZ.: 424

A legökéletesebb és legjobb gépekkel felszerelt műintézet elfogad minden a reprodukáló szakba vágó munkák kifogástalan kivitelét. Különösen ajánlja rézbe maratott címke-készítményeit mindennemű ipari célokra.

Különféle klisék
ipari célokra
raktáron

TELEFON-SZ.: 424

*A vésnök is komoly legény,
Javitgat a kép tetején.
Valósággal nagy szerencse:
Kéznel van a lupalencse.
Igy igazgatnak a képen,
Herbst S. klisé-műhelyében.*

Figyelmeztetjük
ciklus-
hirdetésünkre

RIGLER JÓZSEF EDE

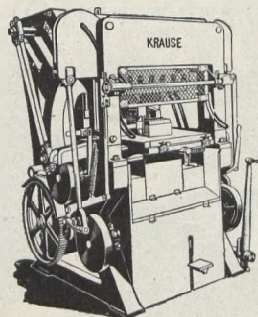
PAPIRNEMÜGYÁR
RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG
BUDAPEST

Borítékok

minden nagyságban és minőségben kaphatók. Külön készítésű borítékok gyorsan és jutányos áron készíttetnek. Ablakboríték-különlegességek. Gyászkeretű borítékok készítése. A különféle borítékok gyártására a legmodernebb gépek állanak rendelkezésünkre

KRAUSE

Szabadalmazott gyorsvágógép három késsel

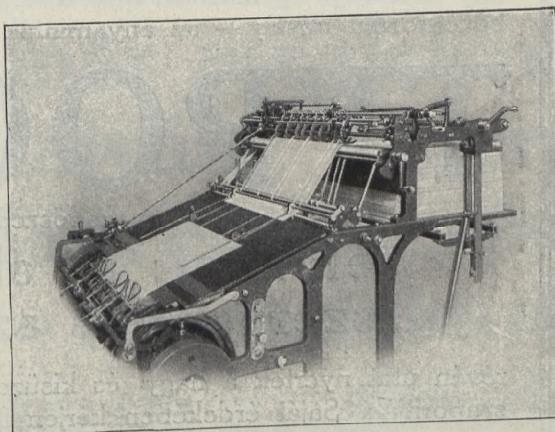
a papírt, könyvet egy menetben három oldalon körülvágja, mely eredmény óriási teljesítő képességről tanuskodik.

Karl Krause gépgyár Leipzig 13

Képviselet: KAUFMANN GYULA grafikai szaküzlete,
Budapest, VII., Kertész-utca 48. szám. Telefon 75-48

Koenig ívberakójának

előnyei: könnyű kezelés; csekély erőszükséglet, miután légszivattyu nélkül működik; az összes papírfajták feldolgozásához alkalmas; önműködő asztalemelés a papírvastagságának megfelelő külön beállítás nélkül; kényelmes alakváltoztatás; önműködő kikapcsoló szerkezet; mozgó oldalilleszték. A gyakorlatban kitűnően bevált és kiváló használhatóságát elterjedettsége bizonyítja.

Koenigs Bogenanleger

G. m. b. H.

Maschinen-
fabrik **Guben**

Képviselet Magyarország és Ausztria részére

HUBER RAIMUND

a cs. k. keresk. törvényszék hites szakértője és becsüese
WIEN V.2. SCHÖNBRUNNERSTRASSE 122
TELEFON-SZÁM (INTERURBAN) 5866.

KLISÉK: AUTOTIPIA,
KROMÓTIPIA, FOTO-
TIPIA ÉS FOTOLITO

KÖNIG ÉS TÁRSAI

FOTOCINKOGRAFIAI
MŰINTÉZETE, BUDA-
PEST, VII. KERÜLET,
WESSELÉNYI-U.54.SZ.
TELEFON-SZ.: 127-65

MINTÁK ÉS VÁZLATOK DIJTALANUL

CS. ÉS KIR. UDVARI BETÜÖNTŐDE,
RÉZLÉNIAGYÁR ÉS VÉSŐINTÉZET

BRENDLER KÁROLY ÉS FIAI

WIEN, VI. BEZ., MILLERGASSE 23.
Szállít teljes nyomda- és tömöntőde-berende-
zéseket a legmodernebb anyaggal a legolcsóbb
és legkényelmesebb fizetési feltételek mellett

Magyarország és az összes Balkán államok
vezérképviselője:

Kubinyi János, Budapest, V. ker., Erzsébet-
tér 15. szám, I. emelet. (Marokkói ház.)

Költségelőirányzatokat és mintalapokat kész-
séggel díjmentesen rendelkezésre bocsájtnak

Perl fraktur - ciceró antiqua

egy viszonylik egymáshoz, mint a törpe az óriáshoz és mindazáltal e két külön-
böző törzsű írásfaj — az anyaminták rövid időt igénylő kicserélése után — a

TYPOGRAPH

egy és ugyanazon szedőszerkezetén szedhető. Szedőgépeink

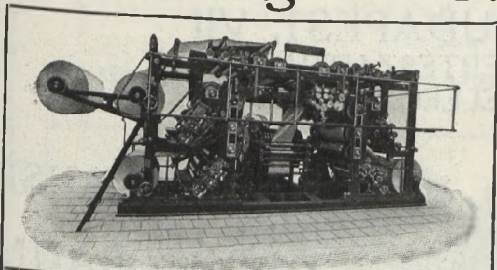
**előnyei: az olcsóság, az egy-
szerűség és az üzembiztonság**

révén utat nyertek a nagy- és kisüzemekbe, s a régi hivek számát állandóan
szaporítják. Saját érdekében kérjen felvilágosítást, melylyel szívesen szolgál a

Typograph G.m. b. H. **Setzmaschinenfabrik** Berlin NW. 87
Huttenstraße 17/20

Magyarországi képviselő: ADLER J., Budapest, I. kerület, Fehérvári-út 16. szám.
Budapesti képviselő: TANZER MIKSA, Budapest, VII. ker., Akácfa-utca 50. szám.

Maschinenfabrik
Augsburg-
Nürnberg A.-G.

Gyorsajtók és nyomdai
körforgógépek

Képviseelő Magyarország és Ausztria részére

POLACSEK JÓZSEF

WIEN, IV. BEZ., BELVEDEREGASSE 3.

MŰVÉSZI KIVITELŰ

RAJZOK ÉS

KÜSEK

KÖNIG és BAYER-nél

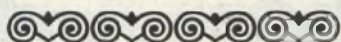
BUDAPEST, VII. KAZINCZY-U. 32.

4-83: TELEFON: 4-83.

MINTÁK, AJÁNLATOK ÉS VÁZLATOK DIJ-
MENTESEK. FELVÉTEL HÁZON KIVÜL IS

A Bernhard-antikvából
szedett nyomtatványokból
álló gyűjtemény már megjelent!
Mindegyik nyomtatvány ujszerű
szedésbeli megoldású és szinezésű
gyakorlati példa! * Nyomdáknak
kivánatra díjmentesen megküldi:
Flinsch Betüöntőde
Frankfurt a. Main * Szentpétervár

HENGERÖNTŐ-MŰHELY LAPOS ÉS KÖR-
FORGÓ-GÉPEKHEZ. OLCSÓBB ÉS JOBB
AZ OTTHONI ÖNTÉSNEL

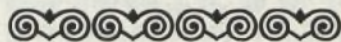

Első magyar könyv-
és könyomdai festék-
és hengeranyag-gyár

Berger és Wirth

Budapest IX, Márton-
utca 19. Telefon 56-64

Ujság-, diszmű-, illusztráció-,
mű- és mindenfajta színes
festékek, kencék, bronzok a
grafikai iparágak számára.
"Bianka", "Patent" és "Vik-
toria" hengeranyagok koc-
kázott és sima táblákban.

TÖRZSGYAR: LIPCSE. FIÓKGYÁRAK:
BARMEN, BERLIN, SZENTPÉTERVÁR,
FLORENZ, PÁRIS, LONDON, NEWYORK

GRAFIKAI SZAKÜZLET KAUFMANN GYULA

BUDAPEST, VII
KERTÉSZ-UTCA 48.SZ.
TELEFON-SZÁM 7548.

KARL KRAUSE

gépgyár, Leipzig

POPPELBAUM

cs. és kir. udv. betüöntöde

R. GERHOLD

rézmetező műintézetének

KIZÁRÓLAGOS KÉP-
VISELETE

KÖLTSÉGVETÉSSEL, ÁRAJÁNLA-
TOKKAL DIJTALANUL SZOLGÁL

LEGRÉGIBB GYORSSAJTÓGYÁR AZ
EGÉSZ BIRODALOMBAN. ALAPITVA
1848. GYÁR: MÖDLING. WIENI FIÓK-
TELEP: III, WEISSGÄRBERSTR. 22—24.

Mödlingi Gyorssajtógyár

ezelőtt: Kaiser L. Fiai R.-T.

Magyarországi képviselő:
Róna József mérnök, szerelő-
és gépműhelye, Budapest, III.,
Bécsi-ut 42. Telefon-szám 54-48.

Egyszerű könyvnyomdai gyorsajtók vasuti
és körmozgású menettel. Kromó- és auto-
tipia-gépek frontkirakóval vagy anélkül.
Rapid-gyorsajtók görgőjarral. „Doppel-
rapid” Miehle-rendszerű kétfordulatu gyors-
ajtók. Különleges körforgógépek gyártása.
Tökéletes kivitel, gyors és igen könnyű járás.
Különféle új és javított gépek nagy raktára.

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, V,
FALK MIKSA-U.13

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

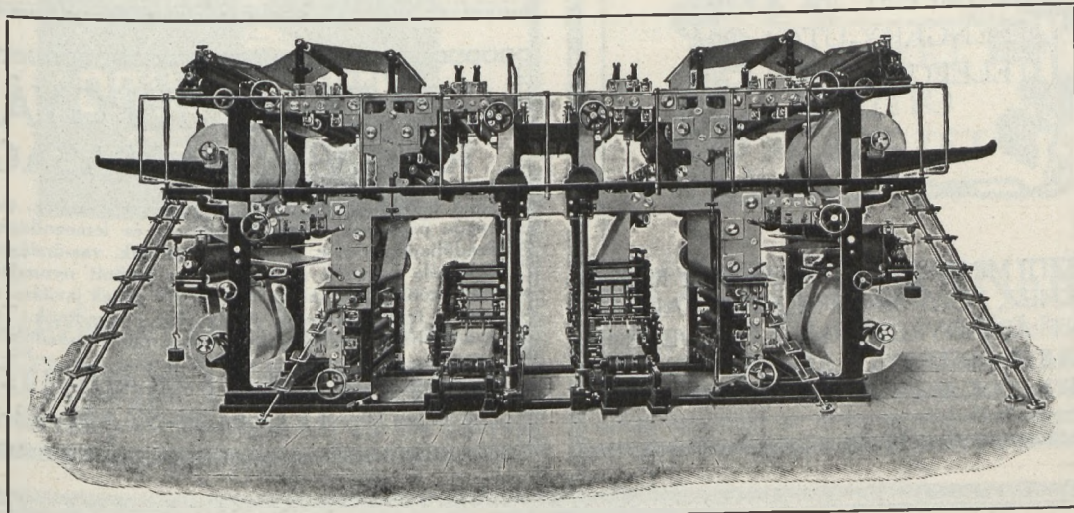
CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96—19 ÉS 142—51

Állandó nagy raktár a nyomdászati
szakmában előforduló papirban. Több
előkelő papirgyár lerakata. Különleges-
ségek: különféle boríték- és levélpapír,
kromó-, illusztrációs nyomó- és könyv-
papirokbán. Kívánatra papírmintákat
azonnal küldünk ingyen és bérmentve

VOGTLÄNDISCHE MASCHINENFABRIK A-G

PLAUEN I. V.

EURÓPA LEGNAGYOBB KÖRFORGÓGÉPGYÁRA

Legnagyobb munkaképességű 64 oldalas négy-
tekerces, teljesen szalagnélküli körforgógép

64, 60, 56, 52, 48, 44, 40, 36, 32, 30, 28, 26, 24, 22, 20, 18, 16, 14,
12, 10, 8, 6, 4 és 2 oldalas hirlapok nyomtatására és hajtogatására.

*Ezen körforgógép-típusból eddig 24 darab részint szállított,
részint megrendelés folytán építés alatt áll.*

Az utolsó öt év alatt 60 darab

négy- és kétekerces körforgógép, 64 illetve 32 oldalas
lapok nyomtatására szállított, illetve megrendelés foly-
tán épülőfélben van. Felülmulhatatlan teljesítőképesség!

*Mindenféle körforgógépek gyártása ujság-, illusztráció-, mű-, jegy- és
hasonló nyomtatványok nyomtatására. A legmodernebb öntödei beren-
dezések. Komplet gyorsöntőgép Rotoplate. Hajlító- és adjusztálógépek*

Számítások és árvetések készséggel adatnak. Képviseelő Magyarország és Ausztria részére
PAUL KEIL, WIEN XVIII₁, WÄHRINGERSTRASSE 135

CINKOGRAFIAI
MŰINTÉZET

KOBLINGER GYULA

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENMŰ KLISÉKET MŰ-
VEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALA-
MINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉ-
SEKHEZ. ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET
FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

FISCHER ÉS MIKA BETÜÖNTŐDE R.-T. BUDAPEST

VI, RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célzerű és divatos
könyv- és címbetűkből nagy választékot tart. Készletben
tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat,
nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat
a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó be-
rendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

GRAFIKAI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Saját gyártmányú amerikai tégelynyomó-sajtók, papir-
vágó-, perforáló-, korrekturalehúzó- és lemezollógépek.
Szedőhajók, sorzók, stégek, zárókarikák, vas-ürstégek és
különféle használt és tökéletesen javított nyomdai és
könyvkötőgépek raktára. Mindenféle gépek javítása, ugy-
szintén teljes nyomdák áthelyezése elfogadatik. Teljes
nyomdaberendezések jutányos árak mellett szállíthatnak.

BUDAPEST, V, CSANÁDI-UTCA
3. SZÁM. TELEFON-SZÁM 52-71

AUTOTIPIA
FOTOTIPIA

Készít horgany- és rézmaratásu kliséket a legszebb ki-
vitelben. Házonkívüli felvé-
teleket, ugymint építmények,
gépek, tájképek, festmények
és iparművészeti tárgyakról a
legjutányosabb árak mellett.

FOTOLITO-
GRAFIA

TELEFON 679

TELEFON 679

Admiral! Utolsó ujdonság!

A legsikerültebb betüöntődei termék! Előkelő
metszése és formája miatt rendkívül hatásos!

Wilhelm Woellmer's betüöntődéje
és rézlénia gyára : Berlin SW 48

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
 BUDAPEST, V, SÓLYOM-UTCA 13. SZÁM

WOTTITZ MANFRÉD

Budapest, VI, Eötvös-utca 48. Telefon 18-99.
 Dombornyomásokhoz való stanznik, fototipiák,
 kemigrafiák, autotipiák, klisék három- és négy-
 színű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Ne vásároljon semmiféle

Ha bármilyen
 gépjavitásra
 van szüksége
 szólítsa fel a
146-96.
 telefonszámot

perforálógépet, perforálóléniát, számláló és számozógépet lábajtásra, kézi számozókészüléket, jegynyomó-, számozó- és füzőgépet, sodronyt, vágógépet, karton- és papirlemezvágóollót stb., mielőtt árajánlatot nem kérne a

Herrmann és Karig gépgyártól

Budapest, VIII. kerület, Mária-utca 24-26. szám

BERTHOLD H.

RÉZLÉNIAGYÁR ÉS BETÜ-
 ÖNTŐDE RÉSZVÉNY-TÁRS.

BERLIN SW

Kizárólagos vezérképvi-
 selőség Magyarországon
 és a Dunai tartományok
 részére

PUSZTAFI ZSIGMOND • BUDAPEST V

Block és Block-dísz

Gleitsmann

Brüsszeli világkiállítás-
son 1910: Grand Prix.
Turini világkiállítás-
on 1911: versenyen kívüli
jurytag.

E. T.

**könyv- és
könyomdai festékgyárak
Budapest**

Különlegesség: gyorsan száradó fekete fes-
tékek. Könyvnyomáshoz: CITO. Könyvomás-
hoz: PERFEKT. A festékek több minőség-
ben és különféle árakban kaphatók. Szines
festékek. Kencék. „Saxonia“ hengeranyag.

Képviselet: Tanzer Miksa, grafikai szaküzlet
Budapest, VII, Akácfa-utca 50. Telefon 13-70

HERMANECI PAPIRGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST VI, GYÁR-U.38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZINES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

STEMPEL D.

BETÜÖNTŐDE • R.-T. • FRANKFURT AM MAIN

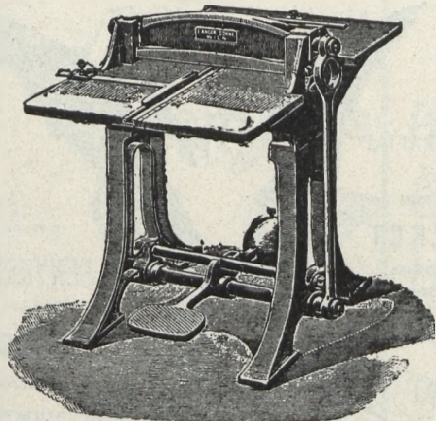
RÉZLÉNIAGYÁR

Gyártja a Mergenthali szedőgépbetűit kézi szedésre való használatra. Galvano-
plasztika. Vésnöki intézet. — Kiválóan szép és praktikus újdonságok a modern
nyomdai munkák kiviteléhez, úgymint. könyv-, akcidens-, körlevél- és írott
betűkből, iniciálék, körzetek, ornamentek, díszítések, polytypok, vignetták stb.
Több ötszáz személynél foglalkozásban. Kivitel minden országba. Ékezetek
minden nyelvhez. Költség-
ajánlattal és mintákkal készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselőt

SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
BUDAPEST, VII, Akácfa-utca 45. Telefon 152-11

Ingeborg-Anliqua

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
Josef Anger & Söhne
 WIEN-HERNALS, HAUPTSTR. 122

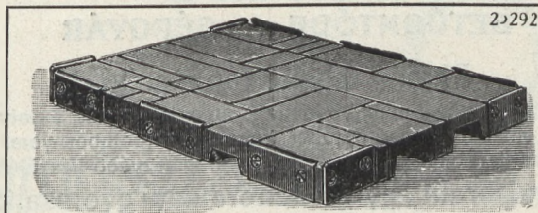

Szállít legújabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyomdák, papirgyárak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyárak, dobozgyártók részére legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételekkel. Magyarországi képviselő

Silberer Adolf, grafikai szaküzlet Budapest, VII, Akácfa-utca 45. Telefon 152-11

Tömöntvény-alátétek.

I. Szorítókapcsok (facette) és ürpótlók, pontos kidolgozásuk folytán a legelterjedtebbek és legkedveltebbek

Kvartoldal: 4 sarok-, 2 középszorítókapoccsal és ürpótlókkal.

TELJES TÖMÖNTVÉNYALÁTÉT-KÉSZLETEK:		Márka
B I: 4 8° oldalhoz à 11 17 cm sarokszorítókapcsok, ürpótlók		33.50
B II: 8 8° " " à 11 17 cm " " " "		67.—
B III: 16 8° " " à 11×17 cm " " " "		134.—
B IV: 4 4° " " à 17×22 cm sarok- és középszorítók.		59.—
B V: 8 4° " " à 17×22 cm " " " "		118.—
B VI: 4 folio " " à 22×34 cm " " " "		109.—

AZ ALÁTÉT-ÜRPÓTLÓK EGYSÉGÁRAI:		
„Blanco” alátét ürpótlók 1000 négyzetcentiméternyi felülethez		25.—
Sarok- és középszorítókapcsok darabja, 4×4 cicerós.....		—70
8×12 cicerós.....		1.—

II. Csatornás vasalátétürlapok,

mindenféle nagyságban és rendszerben gyártva. - Árak: négyzetcentiméterenként 3 pfg. — 3 cicerós szorítókapocsa 35 pfg. 4 cicerós szorítókapocsa 40 pfg. — uj hajócskák, darabja 55 pfg.

Kempewerk-gépgyár, Nürnberg

Különlegességei: tömöntvényi, chemigrafiai és galvanoplasztikai gépek és a nyomtatóiparban használatos mindennemű vasanyagok. Magyarországi képviselő: GOLDSTEIN ADOLF grafikai szaküzlet, Budapest, VII., kerület, Kazinczy-utca 32. szám. Telefon 23-41.

Gutenberg-Haus Gebr. Geel, grafikai szaküzlet

Wien VII, Lerchenfelderstr. 37

TÁVIRATI CIM: GEEL, WIEN. FÍÓKTELEP: PRÁGÁBAN. ALAPITTATOTT 1884. ÉVBEN.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI: KRAMMER LIPÓT, BUDAPEST, VI, BAJNOK-UTCA 26. SZÁM

AZ EREDETI MERGENTHALER

LINOTYPE

Kő- és könyvnyomdai gyorsajtók a legújabb és legversenyképesebb kivitelben. Taposó-gyorsajtók: Eredeti „Viktoria” tégelynyomógépek a legfinomabb ábra- és dombornyomáshoz. Eredeti „Viktoria-Herkules” a legerősebb dombornyomáshoz. „Viktoria-Merkur” tégelynyomógép finomabb akcidens- és merkantil-munkákhoz. Eredeti „Liberty” tégelynyomógépek tányérfestékezéssel. Segédgépek, kellek, anyagok nyomdák, könyvkötészetek és a rokonszakták részére csak elsőrendű kivitelben. Nyomda-berendezések. Faber és Schleicher-gyártmányu litografiai gyorsajtók.

SORSZEDŐ- ÉS ÖNTŐGÉPEK
 KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÓI MAGYARORSZÁGON,
 AUSZTRIÁBAN ÉS A BALKÁN ÁLLAMOKBAN.

A LINOTYPE HATFÉLE kivitelben készül:
Egybetűs sorszedő- és öntőgép LINOTYPE.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép LINOTYPE.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép IDEAL. Kétbetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép LINOTYPE (négyféle betű szedéséhez). Legújabb!
Hárombetűs sorszedő- és öntőgép LINOTYPE.
Hárombetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép LINOTYPE (hatféle betűtípus szedéséhez).

J. G. SCHELTER & GIESECKE LEIPZIG

BETŰÖNTŐDE • • GÉPGYÁR

Phönix tégelynyomó-sajtó

egyszerű és legfinomabb kivitelű nyomtatványok, autotipiai, valamint három- és többszínnyomások, dombornyomások és stancolások részére. Önműködő kézzévédő-készülék.

Windsbraut egy- és kétfordulatú gyorsajtó

újság- és akcidens-nyomások részére. Önműködő ívberakó-készülék. Kitűnő festékező-szerkezet. Önműködő oldal- és mellő illesztékek és ennek következtében kitűnően pontos sorogyan (regiszter) és egyéb előnyök. Kényelmesen kezelhető. Rendkívüli gyorsaság. Óránkint 3400 nyomás érhető el.

Önműködő számozó- és számláló-készülékek.

Betűk, mindenféle körzetek és díszítések, akcidens-munkákhoz, újságokhoz és könyvekhez. Hirdetési betűk. Rézvonalak és rézdíszítések. Arany- és dombornyomású lemezek. Rézbetűk és körzetek könyvkötők részére. — Galvanoplasztika. Maratósi műterem. Autotipiai. Teljes tömöntődei berendezések. — Nyomdai kellékek.

Bővebb felvilágosítással szolgál

POLLÁK MÓR

Magyar- és Gácsország vezérképviselője
BUDAPEST, V. ker., Géza-utca 3. I. emelet

10. WEINWURM-ANTAL

BUDAPEST, IV. KÁROLY-UTCA 3.

ALAPÍTOTT
1864

TELEFON SZ
1700

KÉSZIT
CINKOGRAFIAI
CHROMO-
AUTOTIPIAI
KLISÉKET

LEGGONDOSABB
KIVITELBEN

HÁZONRIGULI
FÉNYKÉP-
FŐLVÉTELEKET

OLAJNYOMTATÓ
IPARMŰVESEI
TÁRGYAK, ÉPÜLE-
TEK ÉS BELSŐ DE-
KORÁCIÓKRA

ELSŐ
MAGYARORSZÁGI

FÉNYKÉPÉSZETI

CINKOGRAFIAI

SOKSZOROSÍTÓ-
MŰINTÉZETE

ELŐRANGU
MŰINTÉZÉS

KÁROLY-UTCA 3. szám BUDAPEST KÁROLY-KÖRUT SAROK

MODERN KÖNYVKÖTÉSZET ÉS ARANYOZÓ MŰINTÉZET

KLEIN FERENC ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 43. SZÁM. TELEFON 54-46

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S

BETŰÖNTŐDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSZOK ÉS
BETÜÖNTŐK SZAKEGYESÜLETE, BUDAPEST,
VIII, KÖLCSEY-UTCA 2. GUTENBERG-OTTHON

E

lőfizetési felhívás

a Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz 1913-ik évi tizenötödik évfolyamára.

Szerkeszti Lerner Dezső.

TISZTELT SZAKTÁRSAK!

A Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz 1913. évi tizenötödik évfolyamára szóló előfizetési felhívásunkat azzal a tiszteletteljes kérelemmel bocsátjuk utnak, hogy vállalatunkat ugyanolyan jóakaratu támogatásban részesítsék, mint eddigelé. Mi a magunk részéről igyekezni fogunk, hogy a szaktársak fokozottabb igényeinek megfelelhessünk és arra törekszünk, hogy az eddigieknél jobbat, tökéletesebbet nyujtsunk és ezt annál könnyebben megtehetjük, mert vállalatunk nem üzleti vállalat, hanem legfőbb célja az, hogy szolgálatára legyen a szaktársaknak, hasznára a szervezetnek.

A Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz ez alkalommal is közölni fog szak- és társadalmi cikkeket és minden olyan gyakorlati utmutatást, melyre a nyomdában és a nyomdásztársadalomban a szaktársaknak szükségük van.

A Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz 1913. évi tizenötödik évfolyama legalább olyan terjedelmű lesz, mint a legutóbbi és ez alkalommal is mellékeljük az útíránytérképet, mely a Magyarországon utazó szaktársaknak igazán megbecsülhetetlen. A Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz ára példányonként 1 korona, vidékre portómentes küldéssel 1 korona 10 fillér. Minden 10 példány után 1 tiszteletpéldánnyal szolgálunk. Kérjük a megrendeléseket a pénz előleges beküldése mellett legkésőbb szeptember hó végéig beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok iránt tájékozva lehessünk.

A Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz 1913. évi tizenötödik évfolyama 1912 december hóban feltétlenül megjelenik. Midőn még megköszönjük a szaktársak eddigi támogatását, bizalommal kérjük ezt a jövőre is.

Budapest, 1912. évi június havában.

Szaktársi tisztelettel LERNER DEZSŐ, a Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz szerkesztője.

Pályázat.

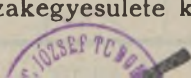
A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betüöntök Szakegyesülete pályázatot nyit a Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz 1913. évi tizenötödik évfolyama, tetszés szerinti színben előállítandó

BELSŐ CIMLAPJÁNAK SZEDÉSÉRE ÉS NYOMÁSÁRA

Alakja ugyanaz, mint az 1912. évi címlapé. A szedés első díja öt darab 10 koronás arany, második díja három darab 10 koronás arany, harmadik díja két darab 10 koronás arany. A nyomás első díja öt darab 10 koronás arany, második díja három darab 10 koronás arany, harmadik díja két darab 10 koronás arany. Pályázhat a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betüöntök Szakegyesülete minden tagja. *Pályázati határidő 1912. évi augusztus hó 10.* A pályaművek zárt borítékban, jeligés levél kíséretében Lerner Dezső címére, Budapest, VIII, Kölcsey-utca 2. szám alá küldendők.

Magyarországi Könyvnyomdászok és Betüöntök Szakegyesülete.

A címlap szövege: Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz 1913. Tizenötödik évfolyam. Szerkesztette Lerner Dezső. A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betüöntök Szakegyesülete kiadása.

IFJ. EMBER SAMU
ARANYMŰVES ÉS ÓRATOK-KÉSZÍTŐ
AZ ALFÖLDI GAZDÁK HITELBANKJA
KIS ZÁLOGHÁZÁNAK HITES BECSŰSÉ
JÁSZBERÉNY
LEHEL-UTCA 45

5. példa

**Géplakatos
és rézműves**
**Jámbor
Ernö**
Budapest
Bajza - utca
43-43. szám
Telefon 1-12
Géplakátó-
műhely: VI,
Aradi - utca
32. szám

6. példa

EDELHEIM-H
Köz- és váltó-ügynök
Trencsénmegye bástyatele-
peli ügyésze: a Zsolnai
Egyesült Postagyárak
Szövetkezetének ügyésze
ZSOLNA, FERENC-UT 11. SZÁM
Hivatalos órák: hétfőnapokon
délelőtt 9-12-ig, délután
2-5-ig, vasárnap
10-11-ig.

7. példa

HALHOS JENŐ
„HORTENSIA”
VIRÁG- ÉS KONYHAKERTÉSZETE
MUNKÁCS, ZRINYI ILONA-UTCA 4
Rózsák, virágok és délszaki növények, valamint
konyhakertészeti termények termesztése, gondozása
s nagybani előrusítása

MUNKÁCS

8. példa

LEGELSŐ GUMMIBÉLYEGZŐGYÁR
MAGYAR- ÉS HORVÁTORSZÁGON
ALAPÍTVÁ: 21 OKLEVEL
1869. EYBEN ÉS 14 EREM

**ELSŐ GUMMI-
ANYAGÁRUGYÁR
SZOMBATHELY**

TORZSGYÁR: WIEN MILLER-STR. 1
SZOMBATHELY VÁROS, VALAMINT
VASVÁRMEGYE HIVATALAINAK
SZÁLLÍTOJA. TELEFON-SZÁMOK
IGAZGATÓSÁG: 23. ÜZEM-
VEZETŐIRODA: 2, 23
SÖRGÖNYCIM
PRIMUS

II. ÁRUOSZTÁLY
SZ.

SZOMBATHELY,
1912

9. példa

Elmő és Schwarcz-
nyomda nyomtatása

WELLMANN ÉS TÁRSA
BANKÜZLETE
NAGYKÖRÖS.

A magyar királyi
szabadalmazotti
osztály-nyilvántartás
sorszáma: 111
nagykorosi
feliratától

10. példa

**MAGYAR
KERESKEDELMI
EGYESÜLET**

Magyar termény-
kereskedelmi és
ipari vállalatok
közössége
Közhasznú me-
gítési társaság
székhelye: a tag-
vezetőség alakult
egyesület. A tag-
létszám 1912-ben
5100. Elnökség:
BUDAPEST,
Ul. Győr-utca : 2
Telefonszám
130-98

11. példa

ELSŐ HAZAI GYÖMÖLCS-
LEPÁROLO ÉS RUMGYÁR
ULBRIKIMRE
RUM-, LIKÓR- ÉS FEZSCÓGYÁR
Külföldi
likőr és
pezsgő-
gyártal
székhelye
SÖRGÖNYCIM: „ULBRIK”
TELEFON 4-87. SZÁM

12. példa

DOLNAI IMRE

GÉP-ÉS ÉPÜLETILAKATOS
MERLEGESZÍTŐ
GYÖR, ANDRÁSSY-UT 17b
TELEFONHÍVÓSZÁM 40

GYÖR.....

13. példa

VÁSÁRNAP

SZÉPIRODALMI ÉS TUDOMÁNYOS
HETI FOLYÓIRAT. SZERKESZTIK:
Dr. HESZLÉNYI JÓZSEF, BUDAPEST
VII. ALMASSY-UTCA 1. SZ.

Dr. BARANYAI JÓZSEF, KOMÁROM
KIADÓTULAJDONOS;

„HALADÁS”-NYOMDA

ELŐFIZETÉSI ÁR: EGÉSZ
ÉVRE HÍZ (00.-) KORONA
FELELVRE OT (5) KORONA

NAGYMEGYER, 19|....

14. példa

„Cito“ festékek

mű-, akcidens-
és illusztrációk nyomásához

...

Kimagaslóan fekete,
tisztanyomás és kiadós

...

Gyorsan szárad; miért is
sürgős nyomtatványokhoz
különösen alkalmas

...

Gleitsmann E. T.
Budapest

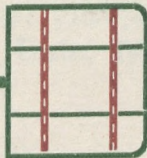
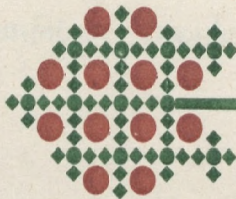
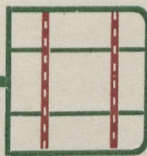
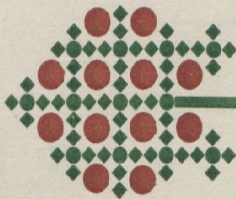
MEGHIVÓ

AZ ASZÓDI POLGÁRI KÖR ÁLTAL
1912. ÉVI MÁJUS HÓ 27-ÉN, PÜNKÖSD
HÉTFŐN LÖVY VILMOS VENDÉGLŐS
KERTHELYISÉGÉBEN TOMBOLÁVAL,
VILÁGPOSTÁVAL, VALAMINT SZÉP-
SÉGVÉRSENYNYEL EGYBEKÖTÖTT

MAJÁLISRA

BELÉPŐ-DIJ: SZEMÉLYENKÉNT 1 KOR.
CSALÁDJEGY 2 KORONA □ KEZDETE
DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR. □ KEDVEZŐTLEN
IDŐ ESETÉN A TÁNCMULATSÁG OTT
A NAGYTEREMBEN LESZ MEGTARTVA

.....
A ZENÉT A KÖZKEDVELT KUNU PISTA CZIGÁNYPRIMÁS
ZENEKARA SZOLGÁLTATJA. □ SZERPENTIN CSATA.

Magyar Könyvtári Társulás

Magyar Könyvtári Társulás

Magyar Könyvtári Társulás

Magyar Könyvtári Társulás

Magyar Könyvtári Társulás

Magyar Könyvtári Társulás

Magyar Könyvtári Társulás

Verein zur Förderung
der Gutenbergstube in Bern

Jahresbericht pro 1911

Mitglieder-Verzeichnis
Dritter Nachtrag
zum Katalog

Gedruckt bei Neukomm & Zimmermann in Bern

1683. Nürnberg (gedruckt bey Christoff Gerhards Seel. Wittib). „Nützliche Haus- u. Feld-Schule. Das ist: Wie man ein Land-Feld-Guth und Meyerey mit aller Zugehöre; Als da feynd die notwendig Gebäu, vollkommene Hausshaltung, allenley Viehzucht, Acker-Bau, Gärten, Fischereyen, Waldungen, und dergleichen, mit Nutzen anordnen solle: Wobey dann auch zugleich eine zur Haushaltung auf dem Lande nützliche Hauss-Artzney für Menschen und Viehe, samt allerhand nützlichen Hauss-Künsten, mit sonderbarem Fleiss colligiert, und mehrentheils aus eigener Erfahrung, auf die Mitte des Deutschlandes gerichtet, dergleichen zu vor niemals gesehen und zum ersten Mal mit dazu gehörigen Figuren an den Tag gegeben, durch Georg Andream Böckler, Urchitekt u. Ingenieur. Mit Köm. Kays. Maj. u. Churfürstl. Sächs. Allergnädigsten PRIVILEGIIS. Nunmehr zum andern mal aufgelegt.“ Gross 8°, 1448 S. und eine Menge Einlagen in Kupferstich. Text rot u. schwarz. Massiver Schweinsleder-Einband mit schöner Pressung. 1740/41. Leipzig (Christian Friedrich Gessner). 3 Hände „Die so nötig als nützliche Buchdrucker-Kunst und Schriftgesserey...“ Band I enthält die Geschichte über die Buchdrucker-Kunst; ferner die Formatehre, die fremdsprachlichen Alphabete und ihre Schriftkästen, einiges aus der Betslehre, über das Schriftgessen, Schriftproben und zum Schluss ein kleines Wörterbuch über die „Kunstwörter“, der Buchdruckereten (fachtechnische

Ausbrücke). Band II behandelt die bedeutendsten alten Drucklands, und ihre Drucker; ferner deutsche und fremdsprachliche Abkürzungen; Fortsetzung des Wörterbuches, Reichsabschiebe u. Buchdruckerordnungen (Zensuren), welche von hohen Potentaten und Behörden den Buchdruckern erteilt worden sind; Register, Band III (1741) enthält Festberichte über die 1740 beangangenen grösseren Jubelleiern für Gutenbergs Erfindung, eine Aufzählung von Jubelschriften, eine Beschreibung der Kupferdruckeret, fremdsprachliche Alphabete und ihre Abkürzungen (u. a. Monogramme der alten Drucker) und nochmals Wörterbuch. Alle drei Bände sind reich illustriert durch Kupferdruck-Belagen (Bildnisse der alten Drucker, ihre Wappenschilde und Signets, Abbildungen von Buchdruckereten, ihren Gerätschaften, Gressapparaten, Schriftproben sc.) und durch einige Holzschnitte. Im III Band sind ausserdem noch zwei bemerkenswerte Künstsätze, in Schwarz- und Rotdruck ausgeführt; beide als Ehrentafeln dem Jubelfest gewidmet, aus Bremen und Erlang. Dieses Werk darf in jeder Hinsicht als ein hervorragendes bezeichnet werden. 8°, ohne die Kupferbuchdrucktafeln total 1422 S., solid gebunden und ausgezeichnet erhalten. Erster Titel in Rot- und Schwarzdruck. 1782. Hamburg (gedruckt bei Karl Ernst Bohn) „Die Entdeckung von Amerika, ein angenehmes und nützliches Lesebuch für Kinder und junge Leute, von

HORVÁT LAJOS

GRAFIKAI SZAKÜZLETE · BUDAPEST

VI. DÁVID UTCA 8 · TELEFON 123-09

VEZÉRKÉPVISELETEK: BETÜK: BAUERSCHE GIESSEREI · RÉZ-
LÉNIÁK: ZIEROW & MEUSCH · NYOMDAGÉPEK: A. HOGENFORST
GYORSSAJTÓK: MASCHINENFABRIK JOHANNISBERG · ELVÁLLAL
TELJES NYOMDA BERENDEZÉSEKET · ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR
ÚJ ÉS HASZNÁLT GÉPEKBEN, SZERELVÉNYEKBE, ANYAGBAN

ZELINKA ÉS HALBROHR

Szállít különféle
papirlemezeket
könyvkötészeti és
technikai célokra
minden minőség-
ben s nagyságban

BUDAPEST, SOROKSÁRI-ÚT
37. SZÁM. TELEFON-SZ. 57-48

Szállít géptisztító
rongyot mosva és
fertőtlenítve. ☸☸
Vesz papirhulla-
dékot papirgyár-
tási célra. ☸☸☸

BAUER

FRANKFURT A. M. ÉS BARCELONA

ALAPITVA 1837

A LEGRÉGIBB ÉS LEGSZÁLLÍTÓ-
KÉPESEBB BETÜÖNTŐDE

300 MUNKÁS ÉS HIVATALNOK · LEGMAGASABB
KITÜNTETÉSEK: ÁLLAMI-ÉREM, GRAND PRIX STB

Vezérképviselőlet Magyarország részére:

HORVÁT LAJOS, BUDAPEST, VI. DÁVID-UTCA 8

A világ legrégebb, leghíresebb és legnagyobb nyomdai festékgyára

Lorilleux Ch. és Társa

Iroda és raktár: Budapest IV, Ferenc József-rakpart
27. szám. Telefon 37-58 és 93-29.

Alapítva 1818. évben.
13 gyár és 60 lera-
kat az egész világon.
Az 1899. és 1900. évi
párisi világkiállításon
versenyen kívüli jury-
tag. Grand Prix: St.
Louis 1904, Lüttich
1905, Milano 1906 és
Brüsszel 1910. évben

Magyarországi gyár: BUDA-
FOKON, Budapest mellett.

Fekete és színes festékek a kő- és könyvnyomdai, könyv-
kötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany-
és ezüsfestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azok
öntése. Kencék. Preparált papírok könyomdák részére.

BETÜÖNTÖDE

GENZSCH ÉS HEYSE

Hamburg · München

ajánlja egyenvonalra (Normalschriftlinie) öntött
elismert legjobb gyártmányu hatásos betüit és
diszitményeit művekhez és accidenzmunkákhoz

PÁRIS 1900: ARANY ÉREM
ST. LOUIS 1904: NAGY DIJ
BRÜSSEL 1910: GRAND PRIX

Vezérképviselő Magyarország és Ausztria területén:

Kallós Ödön, Budapest VI, Vörösmarty-utca 69-71